Võ phi Hùng, cựu HS Petrus Ký, 67-74, tặng cho Quán Ven Đường

DÉPÔT LÉGAL

NĂM THỨ BẢY SỐ 596 — MỖI SỐ NĂM XU — 癸酉年五月廿八日 — NGÀY THỨ BẢY 10 JUIN 1933

GIÁ BÁN

ĐÔNG PHÁP		NGOẠI QUỐC
Một năm	6$00	8$50
Sáu tháng	3.50	4.50
Ba tháng	1.60	2.50

Mua báo phải trả tiền trước.
Thơ và mandat gởi cho M. TRẦN-ĐÌNH-PHIÊN. — Ai đăng quảng-cáo, việc riêng, xin thương nghị trước.

TIẾNG-DÂN 聲民

La Voix du Peuple

Chủ-nhiệm kiêm Chủ-bút HUỲNH-THÚC-KHÁNG
Quản-lý TRẦN-ĐÌNH-PHIÊN

Mỗi tuần xuất-bản hai kỳ : thứ tư và thứ bảy

BÁO-QUÁN
Số 123, đường Đông-Ba, Huế
Giây-thép nói : số [illegible]
Giây-thép : TIENGDAN HUE

« Cái cách làm cho thật không biết tý gì là học cả mọi môn cùng một lúc.

DÉPÔT LÉGAL N° 1156

HÁN-HỌC, TÂY-HỌC VÀ QUỐC-NGỮ HỌC Ở NƯỚC TA NGÀY NAY

(TÂY-HỌC SẼ THAY HẲN CHO HÁN-HỌC CHĂNG ?)

Nói xả-sàng ra thì nghe cũng đáng buồn, nhưng sự thực nó vẫn là sự thực, không che chối đường nào được :

Cái học quốc-văn ta ngày nay đã thành một thứ văn, đã có công-hiệu trong đường giáo dục phổ thông, bản không phải là « nghèo » hay là một thứ « thổ âm » như ai kia đã tưởng. Tuy vậy như học quốc-ngữ ta mà tạo thành cái nền quốc-học có cơ sở, có hệ thống, đủ đứng một mình được, không cần gì có món học khác, là ngày nào sau kia, chớ hiện ngày nay thì về mặt kinh tế, chánh trị, học thuật, triết lý, gì gì, cũng còn cần có cái học khác, nói cho rõ là cần có Hán-học và Tây-học vậy.

Quốc-ngữ thông hành đã trên 30 năm nay mà vẫn còn đứng vào cái địa vị người thông dịch : về học thuyết cũ thì dịch chữ Hán, về lý thuyết mới thì dịch chữ Tây, mà dầu cho sự thông thường trong cuộc sinh hoạt hằng ngày, vẫn còn chưa thoát ly hai món học kia. Chỉ xem những công văn và đơn từ ở các sở công cùng sự giao thiệp trong dân gian, cũng đã thấy cái trạng huống nói trên (Quốc-ngữ là vai thông dịch), chưa nói đến học thuật cao xa, chưa có sách quốc-văn đủ học.

Ký giả vẫn nhận rằng văn quốc-ngữ ta đã thành văn, vẫn là lợi khí để truyền bá và đào tạo ra cái học phổ thông, mà muốn cho nó thành một cái quốc học tự đứng một mình, thì từ nay trở đi cần phải bồi bổ vun đắp thế nào kia mới mong đạt cái mục đích ấy. Còn cứ như hiện trạng ngày nay, thì không những vì hoàn cảnh khó khăn, có cái học khác chiếm thế lực lớn làm cho nó không được tự do phát triển, mà chính tự thân nó cũng còn là ấu trĩ. Điều đó có lẽ ai cũng công nhận.

Học Quốc-ngữ hiện tình là thế, còn Hán-học và Tây-học ở xứ ta thì sao ?

Nước ta đã vài ngàn năm theo văn hóa Tàu, nhận Hán-học làm quốc học nên Hán-học tuy bỏ đã vài mươi năm nay mà thế lực ngấm ngầm, còn chiếm cái địa vị trọng yếu, nhứt là cái tư tưởng bảo thủ và cái quan niệm giai cấp còn chặn ngang trên con đường cải cách, chống lại với cái phong triều mới kia. Vậy Hán-học mà nhường chỗ cho Tây-học, chúng ta phải nhận là ngày 2 Mai thay đổi tòa Nội-các mới rồi là ngày đầu.

Từ nay trở đi, trên vua là một vị thanh niên Tây-học, dưới Nội các cũng là phái tân nhân vật, lần lần đến các quan thừa hiến các địa phương cùng phủ huyện cũng kế tiếp dùng nhà Tây-học thay vào và có lẽ ở các hội-đồng như dân biểu viện v. v... cũng sẽ có bọn Tây-học ra đời. Thế là trên trường chánh trị từ nay trở tới « Tây-học thay cho Hán-học ».

Việc thiên hạ xưa nay không có cái gì gọi là tuyệt đối, nên chúng ta chưa dám quả quyết nói rằng toàn lợi. Song dầu thế nào mặc lòng, trên triều đình và các công sở đã thuần người Tây học, thì dân gian cũng tất phải mở rộng con đường Tây học thế nào cho đông người có cái Tây học thường thức thì trên việc giao tế mới tránh khỏi cái lối « thuyền xuôi lái ngược », nghĩa là làm thế nào cho quan dân và Tây Nam giao thiệp nhau, không còn cần có cái người thứ ba (hạng thông dịch) đứng giữa làm môi giới, thì cuộc thay đổi ấy mới gọi là có thực hiệu.

Trái lại, trên vua quan thì Tây-học mà dưới dân gian thì không biết Tây học là gì, thì cái chỗ « cải cách » kia không khỏi sinh ra mối tệ, (ít nữa chỉ hạn chế bậc thi cao ở trên ; còn các bậc học dưới thì mở rộng, không hạn chế gì, ai muốn học cứ được học).

Câu chuyện nói trên là bằng theo hoàn cảnh hiện thời mà nói, nói cho rõ là chỉ vào cái thời kỳ « Tây-học đắc dụng » mà cái thời kỳ ấy cần phải trải qua một lần. Còn sau này nhân tình thế riêng và phong triều chung mà có ngày phải xướng cái thuyết bảo tồn quốc túy thì ngày ấy sẽ bàn đến chuyện Hán-học.

Thời thế cần cái gì thì cái ấy xuất hiện, chúng ta sẽ xem công việc của các nhà Tây học thì thế sau này, khác với lớp cựu kia ra sao ?

Hải - Âu

Vụ đổ máu ở Dầu-tiếng (Nam-kỳ) tại Hạ-nghị-viện Pháp cũng có người để ý đến

Sở cao su Michelin (Nam-kỳ) tự nhiên sụt tiền lương cu li xuống quá tệ, làm cho họ không chịu được mà phải kéo cả ngàn người đi kêu nài, bốn người bị bắn chết và 3 người bị thương, chắc ai cũng còn nhớ.

Việc này tưởng là đã bị chôn kín, ai hay vừa rồi ở Hạ-nghị-viện Pháp lại có nhiều ông nghị đem ra chất vấn chính phủ. Chính ông Monzauvis đã đến hỏi ông tổng trưởng thuộc địa Albert Sarraut về chuyện ấy. Ông này trả lời theo sự thế và kết luận rằng chủ sở ấy lạm quyền, khi không hạ tiền công xuống, sai với tờ giao kèo đã làm, mà lại còn phao truyền rằng đó là mạng lệnh của chính phủ.

Ông nói rằng chính phủ đang điều tra và sẽ trừng trị viên chủ đồn điền kia, và cũng đã có chỉ dụ nhắc lại rõ ràng cho các viên quan coi đồn linh khi có việc như thế thì phải giữ thái độ thế nào.

Một chiếc tàu bị cướp giữa biển

Hôm thứ ba tuần trước, chiếc tàu *Prominent* ở Hương cảng chạy về Sài-gon bị một bọn cướp cướp giữa biển. Bọn cướp khá đông ; chúng cầm súng lục bắt hành khách đứng yên và bắt người lái tàu vận máy về Bissbay là nơi sào huyệt của chúng, rồi lo soát và lấy của. Viên quan ba tàu kháng cự kịch liệt, sau lại bị thương mà phải nhường cho chúng tung hoành.

Sở dĩ bọn cướp này cướp tàu *Prominent* là chúng tưởng chuyến này có tên khách trú đại phú tên là Trương-Thái đi.

VAN-VAN

Ngày đoan ngọ cảm tác

(Thất ngôn cổ phong).

Ngày năm tháng năm tên quá hả,
Tháng đất ngày trời há mình có.
Vì ai đặt để tiết đoan ngọ,
Tưởng như ngày ấy luật tiền tồ
Vịt cặp ngoài đường kéo từng lũ,
Lễ tết đoan-dương chất đầy xó
Nực cười cho chàng bày tuồng ranh,
Nói chẳng ai nghe nín chẳng đành.
Tên tuổi đoan-ngọ tự đâu sinh ?
Có một lịch sử xin xem rành.
Trước lịch kỷ nguyên hai trăm linh,
Có ông Khuất-Nguyên người nước Kinh.
Ông đau nước tồ hồi lênh đênh,
Quân Tần bốn mặt đêm ngày rình.
Cung cấm đàn hát tô thái bình,
Say cả bầy chúng tỉnh riêng mình.
Đau đời học mấu thiên Tao-kinh,
Kêu hồn rai cỏ hồn lặng thinh
Hỏi trời trời ngủ trời vô tình,
Mắng quỉ quỉ khóc sầu năm canh.
Ruột tằm chín khúc xót thương sinh,
Âu là chết sạch hơn sống tanh.
Mồng năm tháng ngọ giờ chính ngọ,
Kia sông Mịch La ấy phần mộ.
Nắm lọ nước tồ nhảy xuống đó,
Giao-long được ông nhánh râu mỏ.
Hà-bá rước ông về thủy-phủ,
Thể phách Tam-Lư sông đưa miết.
Một khối tinh thành thần nhựt nguyệt,
Từ đó Tam tương mất thánh triết.
Va-sơn Động-đình đắc nhan chết,
Sở mất Tần lên chúng mới biết.
Từ đấy người Sở nhớ ông riết,
Giọt nước sông Tương khóc thảm thiết.
Trong điệu hồn ông kể bao xiết,
Ngày năm tháng năm đặt ra tiết.
Để đền ngày ấy ngày lễ ông.
Già già trẻ trẻ hai bờ sông.
Tiếng khóc như sấm hò như cồng,
Hàng trăm chiếc thuyền nghìn chiếc trống.
Đua nhau với ông, với được không ?
Rày chưa với được, sau còn mong.
Năm năm ngày ấy đua thuyền rồng,
Đoan dương từ đó thành tiết chung.
Thiên địa hửa lận ông vô cùng.
Đoan-dương thế là đoan dương Tàu,
Quan hệ gì đến nước ta đâu.
Con Hồng cháu Lạc bốn nghìn thu.
Bắc sông Nhị hà nam sông Cầu,
Với nước sông Tương e một màu.
Lại còn sông Lam với sông Danh,
Há lẽ không tròn Khuất chính-Bình
Chẳng khóc ông bà khóc láng giềng,
Hay là sông mình chẳng thiêng liêng.
Khuất-Nguyên mình đâu thưa các giềng,
Âu là tháng chạp hay tháng giêng.
Hàm Chu lọp Hán còn đáng kiêng.

T. H.

ĐỊA VỊ VÀ THẾ-LỰC *nữ giới ở nước Mỹ*

Hiện trên thế giới, nữ quyền phát đạt đến cao điểm, nhứt là chị em ở Mỹ, về phương diện chánh trị, địa vị đã chiếm phần trọng yếu, mà về phương diện kinh tế, thế lực nữ giới cũng bành trướng dữ lắm. Hiện sức giàu nước Mỹ, trong các nhà tư bản phụ nữ đã chiếm đến bốn phần mười (4/10), và mỗi năm mỗi thêm. Người ta đoán chắc rằng sau 10 năm nữa thì quyền kim-dung trong nước toàn về tay nữ giới mở lồng cả. Câu ấy không phải nói ngoa, xin xem bản điều tra có thứ của nhà Ngân hàng Lao-Luân-Tư-Đơn ở Nữu-ước mới phát biểu như dưới :

1) Các công ty như gang, sắt, điện thoại, điện báo và thiết lộ v. v., phân nửa cổ đông và đàn bà.

2) Điều tra bạng thuế thu vào của chánh phủ, trong một năm ngoái, những người nộp đến 50 vạn vàng Mỹ, đàn bà được 139 người, đàn ông chỉ có 123 người ; những người nộp đến 100 vạn vàng Mỹ, đàn bà 43 người, đàn ông chỉ có 42 người.

3) Toàn cả nước Mỹ, tổng ngạch nhân thọ bảo hiểm là 950 vạn vàng Mỹ, đàn bà chiếm đến tám phần mười (8/10).

4) Di sản của đàn ông, đến bảy phần mười (7/10) về đàn bà được hưởng, đấy là kết quả sự nữ tôn nam ty.

5) Các đô thành lớn nước Mỹ các công ty lớn, chức viên đàn bà cộng đến 850.000 người.

Ghê chưa ! đàn bà như thế, không cần đòi quyền mà quyền cứ tìm đưa đến. Bọn mày râu ta ngẫm cũng rùng mình, huống gì bọn quần xoa !

NGƯỜI ĐEM CỦA LÓT CÓ NÊN TRỊ TỘI KHÔNG ?

(Câu chuyện cụ Nguyễn-công-Trứ với vua Minh-mạng)

Theo luật ta có điều : « quan lại thọ tài », làm quan ăn của lót là có tội. Lại có điều : « phàm sự dĩ tiền hành cầu » thì người đem của lót cũng có tội.

Quan ăn của lót mà bị bại lộ ra, mắc tội đã đành, còn người đem của lo lót kia, trừ ra cái « cạ » bị bức hiếp, phạm điều « dĩ tiền hành cầu ». Song lo lót là sự ám muội. Gặp ông quan tham thì bốc ở tay này, trao sang tay kia bỏ túi là xong, còn tang chứng đâu nữa. Còn gặp vị quan liêm không ăn của lót mà có người đem của lót đến, nếu mình không quở phạt trừng trị, thì cái tội « dĩ tiền hành cầu » kia còn ai biết mà phát lộ ra ? Vậy mà có người không ăn của lót, xin trị người đem của lo lót kia, lại bị người ta gia cho cái tiếng « mua danh » mà xin trị tội lại, mới là lạ chớ. Ấy là cái case của cụ Nguyễn-công-Trứ mà may nhờ vua Minh-mạng biết rõ cụ là người liêm trực mới khỏi được cái lụy nói trên.

Câu chuyện như vầy (chuyện này trong Minh-mạng chánh yếu) :

Năm Minh mạng thứ 10 (1829), cụ Nguyễn-công-Trứ làm dinh điền sứ ngoài Bắc, có người đem của tới chúc thác, cụ bắt ngay và dâng sớ xin trị tội. Vua giao cho quan Bắc thành xử cái án ấy. Trước cái án mới lạ kia, quan Bắc thành không những không cho cụ làm thế là phải, lại toan buộc tội cho cụ nữa, bèn nghị tâu :

« Nguyễn-công-Trứ tự trị đã không nghiêm, lại buộc người vào pháp luật để mua cái tiếng « thẳng » cho mình. Xin trị tội ấy bằng giáng cấp ».

Đối với lời nghị tâu ấy, nếu gặp vị vua không biết người thì cụ Nguyễn-công-Trứ là người ngay mà bị lụy đã đành, mà sau này còn ai dám phát những án hối lộ khác. Nhưng vua Minh-mạng xuống lời dụ làm cho mấy bác tẽn bừng. Lời dụ : « Đoán ngục tụi phải xét tình so lẽ, « hai bên thích đáng mới phục người « được. Như Nguyễn-công-Trứ, quả « là người khiết kỷ phụng công, cũng « làm hết phận sự mình mà thôi, « bọn tiểu nhân làm việc khuy tâm « trong chỗ kín tối kia, biết đâu mà « phòng trước. Nay Công-Trứ không « cho dấu chuyện thỉnh thác ấy mà « minh bạch tâu lên, ấy là làm việc « ngay thẳng, sao lại gọi là mua « tiếng trực ? »

Vua hạ lời dụ rồi cho miễn xử phân việc ấy.

Ở đời kho thiệt ! xin trị tội người đem của lót thì mang tiếng là « mãi trực », vậy ăn của lót thì trị cái tội gì ? Như chuyện Dương-Chấn đời Đông-Hán : có người ban đêm đem vàng tới, ông ta không lấy mà nói : « Trời biết, đất biết, ta biết, mày biết ». Nếu như ông không tự thuật lại thì đời sau ai biết. Câu chuyện xử trị kia, cũng là « mãi trực » sao ?

—H—

TÂN-CUNG-OÁN

TÂN-CUNG-OÁN là một áng văn tuyệt tác trong các thứ văn hay quốc âm ta.

GIÁ 0$10

có bán ở *NHÀ IN TIẾNG-DÂN*

VIỆC THẾ-GIỚI

TRUNG - NHẬT ĐÌNH CHIẾN

Trung-hoa phải đại-biểu điều-đình với Nhật

Bắc-bình, 30 Mai — Theo tin « Havas » thì phái đoàn Trung-hoa điều đình với người Nhật về việc ký hòa ước gồm có : Shang-Shen, Ha-chu-Kuo (đại biểu của Hoàng Phu) và Ching-chang-Tzu (quản lý sở hỏa xa Bắc-kinh-Phụng-thiên). Phái đoàn ấy đã tới Thiên-tân buổi sớm hôm nay, và phải đến Tang ku nhằm lúc 15 giờ đặng gặp các đại biểu Nhật.

Cảnh binh canh phòng một cách đặc biệt, đặng tránh cuộc hành thích có thể xảy ra trong lúc phái đoàn Trung-hoa đi ngang qua Thiên-tân. Những ngả đường đi vào ga đều có cảnh binh gác. Có tin vững vàng rằng tướng Fatsoyi đã theo Phùng-ngọc-Tường và giúp Phùng vây quân của Tang-Yu-Ling. Đường xe hỏa Bắc-kinh — Kalgan đã thông lại.

Bên người Nhật không cho biết tên các đại biểu của mình ở Hội nghị Tang-ku.

Ở Tang ku, cảnh binh cùng binh lính Trung hoa bao vây nhà « China Merchants » là nơi hội nghị đình chiến sẽ nhóm sớm ngày mai. Các báo bị kiểm duyệt rất gắt.

Bắc-bình, 30 Mai. — Các đại biểu Trung Nhật đã lên đường đi đến Taugku, ở phía đông Thiên-tân, và tuyên bố chỉ thảo luận về những vấn đề thuộc về việc binh có quan hệ đến Hoa-Bắc.

Hai bên đã ký hòa-ước

Đông kinh, 30 Mai. — Theo lời tuyên bố của bộ chiến tranh Nhật thì hai bên Trung Nhật đã thỏa thuận với nhau bằng miệng về hòa ước sẽ ký : hòa ước ấy đã thi hành, và hễ Trung hoa còn giữ đúng ý theo hòa ước ngày nào thì Nhật đình đánh ngày ấy.

Bắc bình, 30 Mai — Các quan binh Trung hoa tuyên bố rằng hai bên Trung Nhật đã đồng ý về việc nhóm một hội nghị để bàn xét những vấn đề về việc binh, vào trong hòa ước. Trong những vấn đề ấy, có việc lập một miền không có quân binh (cả Nhật cả Trung) ở phía nam Trường thành.

Đông kinh, 31 Mai. — Có tin của chính phủ rằng một bên Kamura đại biểu Nhật, một bên thủ tướng Trung hoa Hsiangping, đã ký hòa ước ở Tangku.

Nhưng Nhật chưa chịu rút bớt quân về

Trong một buổi nhóm đặc biệt của Nội các Nhật, Ngoại giao tổng trưởng và Chiến tranh tổng trưởng tuyên bố rằng tình hình ở Trung hoa, thứ nhất là ở Bắc kinh và Thiên tân, còn nghiêm trọng lắm, vậy trong ngân sách cần phải định một số chi tiêu để cho quân lính ở tại Trung hoa trong một kỳ hạn từ 6 đến 8 tháng nữa. Tổng trưởng chiến tranh lại cho việc giám đốc binh quân ở Trung hoa được trọn quyền hành động khi người Trung hoa làm điều gì trái với hòa ước.

Bắc bình, 31 Mai. — Theo những điện tin ở Thiên tân gởi đến thì người Nhật yêu cầu bốn điều :

1) Thừa nhận Mãn châu quốc.

2) Bồi thường 200.000.000 đồng la, tổn phí của Nhật về việc binh ở Hoa Bắc ;

3) Quân Nhật được đóng ở phía đông Lutai, trên đường hỏa xa ;

4) Quân Trung hoa phải rút ra sau đường Chang-Pin, Shin-Yu, Tung-Chow, Hsiang-Ho, Paoli, Wing-ho.

(Xem qua trang 3 cột 5)

CHUYỆN ĐỜI

Cái học « bắt chước »

Báo Tiếng-dân trong hai số vừa rồi, có bài nói chỗ lầm trong học giới phương đông, nhứt là theo nghĩa Tống nho giải nghĩa chữ học là « bắt chước ». Chuông mai đọc bài ấy mà phát kiến được cái đạo điểm của môn học ấy ở một thiên trong sách Luận ngữ tức là thiên Hương đảng.

Thiên Hương đảng là học trò ghi chép hành vi của thầy từ cách ăn mặc, đi đứng, nói phô, rành rành từng nét ; người sau đã khen rằng : « Vẽ rõ một ông Thánh ». Mà thật vậy, không những chép việc khi vào ra trong triều, tiếp chuyện với các quan cùng ứng đối tân khách là việc có quan hệ ; cho đến ngài mặc thứ áo gì, ngài ăn gừng, ăn cơm trắng, ăn gỏi.... cũng chép được phân minh. Học trò xem xét ngôn động của thầy mà ghi lại để bắt chước, đến thế là cùng. Trừ ra khi ngài nói chuyện riêng với bà Thánh nhà ngài là họ không chép, hoặc giả không được nghe thấy nên bỏ sót đi mà thôi — Đạo đức phương đông ngày xưa, có lẽ kiêng hủy chỗ ấy. Ngày nay thì không thế. Như thánh Cam địa ở Ấn độ trừ ngày mặc niệm ra, mỗi tuần có nói chuyện với bà, mà người ta hỏi bà thì bà khai hết, chẳng giấu như ngày xưa.

Vẽ rõ một ông thánh như thế, đáng lẽ người sau bắt chước làm theo, sẽ có nhiều ông thánh khác mới phải. Vậy mà từ đấy đến nay, chưa nghe phương đông có ông Khổng thứ hai, là cớ làm sao ?

Chuông mai nhận vài lẽ đó mà hiểu rằng học thánh không phải bắt chước theo từng nét như thế. Càng bắt chước bao nhiêu thì càng cách xa bấy nhiêu, có đông nữa cũng chỉ làm được một nhà nho hủ là cùng.

Không những học Khổng, đến ngày nay mà học Âu học Mỹ cũng vậy. Kìa nhiều người chưng mối này mối nọ, đọc đít cua, đánh tê nít, banh bông ăn tiệc và làm quảng cáo, mà nhận là Âu hóa, nào có khác gì một anh đồ « ăn cơm trắng, gỏi ngon và mặc áo cầu » mà tự phụ là đồng thánh đâu !

Bắt chước cũng theo chuyện chớ ! Nhà học giả nên xét.

Chuông-Mai

Sữa NESTLÉ hiệu CON CHIM

Sức khỏe của trẻ nhỏ

Hỏi xin không mất tiền một quyển sách dạy cách nuôi trẻ bằng tiếng quốc ngữ của Bác-sĩ Vidal soạn ở hiệu sữa NESTLÉ, phố Paul-Bert, số 56 Haiphong

HÀO-HƯNG KHÁCH-SẠN CÔNG-TY

Tư bổn : $7.200.00 – Hội sở tại đường Marc Pourpe Tourane
Registre de Commerce Tourane N· 16

Giấy mời nhóm Đại-hội-đồng thương-niên vào ngày 18 Juin 1933

Tourane, le 3 Juin 1933

Thưa các ngài cổ-đông.

Chiếu theo khoản 29 trong Điều-lệ Công-ty, xin mời ngài đúng tám giờ sáng ngày 18 Juin 1933, tức là ngày 26 tháng năm, năm Quí-dậu, đến nhóm Đại-hội-đồng thường-niên, tại Hội-sở ở đường Marc Pourpe Tourane.

ĐỀ-MỤC NGHỊ-SỰ :

1·) Kiểm-duyệt sổ sách năm 1932-1933 ;
2·) Bầu các viên chức trong ban trị-sự đặng thế cho ngài nào muốn từ cưức về sau này ;
3·) Giải-quyết về vấn-đề hai ông Vérificateurs đã được cử kỳ Đại-hội-đồng năm 1932 mà không làm việc gì cả, vì các ông ấy lấy cớ bận việc, gởi giấy đến cáo.

Nếu ngài nào bận việc không đi dự Đại-hội-đồng được thì xin ký giấy ủy-quyền theo kiểu dưới đây cho *một vị cổ-đông khác* thay quyền quyết nghị trong khi đến dự Đại-hội-đồng (Hội-đồng trị sự ngày 31 Mai 1933 quyết-định về việc ủy-quyền trong kỳ Đại-hội-đồng năm nay, mỗi người cổ-đông chỉ được nhận từ một phiếu đến năm phiếu mà thôi).

Ban trị-sự
Hội trưởng

GIẤY ỦY-QUYỀN (. . . . . *Cổ-phần*)

Tôi tên là .... làm nghề .... ở tại ....
Cổ-đông HÀO-HƯNG Công-ty làm giấy này để ủy-quyền cho một vị cổ-đông khác là ông .... thay mặt tôi quyết-nghị các khoản trong kỳ Đại-hội-đồng thường-niên ngày 18 Juin 1933 tại Tourane.

Légalisation de la signature de l'intéressé .... , le 1933

Tên ký :

Thơ riêng

Huế, le 18 Janvier 1931

Kính ông Võ đình Tân.

Bấy lâu nay tôi chậm gởi thơ cảm tạ ông, thật tôi xin đừng không phải cùng ông.

Tháng trước đây, theo lời ông tôi có ra Hiệu Vinh-Tường (le mai-Lộ ở Huế) mua thuốc PHONG-TÍCH uống trong mấy tuần gì đó mà bịnh đã lành, nay ăn uống vẫn được như người thường, thật là mừng cho tôi quá ; lâu nay tôi mắc bịnh tôi là bịnh đau bụng kinh niên, uống thuốc tây thuốc tàu thuốc ta cũng nhiều mà chẳng thấy hiệu quả, tôi đành ôm bụng mà chịu, ai ngờ nay gặp một vị thuốc thần được trị bịnh đau 5 năm mà chỉ trong người có hơn 10 ngày mà khỏi, thật là một vị thuốc rất quý hóa cho nhân loại.

Có một đều rất đáng trọng nữa là của ông công trình chế luyện thế nào mà uống thời thấy hiệu quả, chớ không một chút gì là công phạt, thành thử bà yếu ớt thế nào cũng dùng được như thường.

Tôi, tôi xin cảm tạ tấm lòng ông đối cùng nhân loại đã hết sức chế ra một vị thuốc Thần-được như thế. Sau nữa ông biết đặng ông mừng cho tôi.

Từ nay tôi xin giới thiệu giùm cho ông những người đã bị bịnh như tôi đặng vị thần-dược đó cơ danh rộng thêm.

Nay kính

Nguyễn-hữu-Cầu

Cours Pédagogie - Ecole Paul-Bert à HUẾ

LỜI THAN PHIỀN

CỦA DÂN QUÊ

Từ người Pháp sang bảo hộ xứ này, đến nay đã hơn nửa thế kỷ. Trong việc mở mang khai hóa nào lập bệnh viện, đắp đường, xây cống, dựng học đường v. v., dân cũng có trông thấy. Vì sự mở mang cần đến tài chánh, nên xâu cao, thuế nặng, dân cũng cam chịu mà không dám phàn nàn.

Thử kể trong hạng người đóng thuế, dân thành thị với dân quê, rõ ràng là dân quê chiếm đa số hơn. Mà xét lại quyền lợi thì dân quê chúng tôi được hưởng rất ít. Ví như bệnh viện, phần nhiều ở miền thành thị, dân quê rủi lúc bị bệnh, lết cho đến nơi cũng bất tiện nhiều bề; nhiều kẻ có đau thì chịu vậy, chớ không được hưởng cái ơn cứu giúp ấy.

Đường sá, cầu cống, tuy đã khắp từ Nam chí Bắc, mà dân quê nào đã thấy một con đường rải đá, một cái cống bê ton chạy ngay vào làng đâu?

Thế là cái lợi « bệnh viện » cùng lợi « đường cầu » dân quê chúng tôi không được hưởng như người thành phố.

Duy nói về trường học thì dân quê chúng tôi được nhờ chút ít :

Chúng tôi bận việc chân lấm tay bùn, nào biết đâu đến chuyện học của con em nữa, chỉ trông cậy vào nhà nước lập trường chọn thầy chăm nom. Chúng tôi đỡ được một việc khỏi phải lo con ngu con dốt.

Ngờ đâu ! Nay nhà nước lại giao quyền tổ chức hương trường cho lý hương góp tiền, nuôi thầy tự ý !

Tâm lý bọn hào cường, ai có lạ gì: trọng việc thịt xôi mà khinh bỉ giáo dục. Chỉ xem trong phần nhiều nơi, một làng mà có những đình ngói, chùa ngói, thếu long chạm phụng, tốn của hao công biết chừng nào, mà xem đến trường học thì cả tổng mới tìm thấy một hai cái phần nhiều nhà tranh vách đất tồi tàn, trông uổn phải chán. Huống mấy bác lý hương phần nhiều là vô học thức kia mà ra cầm đầu việc giáo dục con em thì mong gì nữa ! Thế là dân quê chúng tôi cũng không được hưởng cái ơn « giáo dục » bổ thí » như anh em tỉnh thành.

Xem đó thì những sự gọi là lợi ích mà nhà nước đã làm, chúng tôi đều bị thiệt thòi, chỉ có việc học được nhờ một ít.

Vậy mong nhà nước sắp đặt một cách thế nào cho đám nhỏ nhà quê có chỗ học tập hẳn hòi, dầu không tấn bộ đi nữa, cũng không đến đi thụt lui trở lại. khỏi tội nghiệp chung tôi làm lụ suốt năm, cong lưng đóng góp nặng nề, mà một cái ăn « giáo dục » cũng chẳng được hưởng, tội thay ! Dân quê

GIAĐÌNH GIÁO DỤC

In chung làm một quyển
(CÓ BẢN KÊ TÊN SÁCH CẤM)
GIÁ 0$35

THẰNG NHỎ 3 TUỔI

MẠNH MẼ LẠ THƯỜNG

Em nhỏ Lê-văn-Phát năm nay được ba tuổi, mập mạp mạnh mẽ lắm. Hồi nó mới hai tuổi, ai cũng tưởng nó phải chết non, cha mẹ nó hết sức buồn, vì nó có góc ban hay nóng lạnh, đổ mồ hôi trộm, lừ đừ, buồn bả lắm, một tháng đau không biết mấy lần, hễ ăn đồ trúng thì chứng ban tái lại. Bịnh nó làm khổ cho cha mẹ nó vô cùng. May nhờ có người điềm chỉ, cha mẹ nó mua có ba gói thuốc CHÍ-LINH-TÁN cho nó uống, đến nay tuyệt góc ban, hết nóng lạnh nữa. Hết bịnh, nói lại càng mập thêm, mạnh mẽ lạ thường. Thuốc « Chí-linh tán » này gia truyền hơn mấy đời, cứu được không biết bao trẻ con mang bịnh. Nhà bào chế cũng nhờ một thứ thuốc này, làm nên sự nghiệp. Tôi vì được nghe muôn ngàn người tặng khen là thần dược, nên nài nỉ xin làm đại lý độc quyền phổ thông thuốc này khắp cả Đông-Pháp. Sự hay của thuốc nói không cùng, dùng rồi mới rõ lời nói tôi là đúng với sự thật.

Có bán nơi mấy chỗ bán dầu. Khuynh-diệp. Mua sỉ huê hồng 30% do nơi : VIỄN-ĐỆ

11, quai de la Susse — Huế

Hay là nơi :

M. NGUYỄN-VĂN-PHỐ

Boîte postale n· 63 — Saigon

Giá mỗi gói 0$12

合 **Maison HỢP-THỊNH** 盛

Soierie & Mercerie

32 Rue des Cantonnais Phố Hàng Ngang

HANOI

Bản hiệu chuyên môn bán các thứ hàng tơ lụa Bắc-kỳ như: lãnh đen, lãnh quần đen, trắng trơn và hoa thơ thắm hàng đen thơ các màu trơn và hoa. Lụa thắm các màu, trắng bề khổ 0m57, 0m60 0m70, 0m75, 0m80.

Lượt đen các hạng, vải màn, nhỏ hẹ thiệt ngon. Bán sỉ và bán lẻ giá rất hạ vì bản hiệu buôn bán đã mấy chục năm nay, buôn được tại gốc những hàng kể trên. Các Quí khách ở xa xin viết thơ về lấy mẫu và giá hàng, bổ hiệu sẽ hồi âm lập tức.

Lại còn các thứ hàng tạp hóa như valise cặp sách, giày giép, vi da, đồ đồng, đồ thêu, như mặt gối vân vân... bản hiệu có bán buôn rất nhiều xin các quí khách chiếu cố, bản hiệu rất hoan nghênh. Gởi hàng đi các nơi theo cách lãnh hóa giao ngân (Contre-Remboursement).

Buôn bán thật thà, hàng tốt giá rẻ các Quí khách mua thử sẽ biết.

Nay cẩn bạch

Mme NGUYỄN THỊ-SÁU

HỢP-THỊNH

32 Rue des .... HANOI

Bán giá rẻ hơn hết

các tiệm tơ lụa ở

TRUNG-KỲ

Tại vì : Tiệm BOMBAY mới

AU BON-MARCHÉ

115 Rue Paul Bert, Giây nói số 73 **HUẾ**

Buôn và đặt các thứ hàng tơ lụa ở các xưởng máy dệt lớn trong cõi Đông Pháp nên kỳ tàu nào cũng có về hàng mới lạ, đề bán SỈ bán LẺ.

Nói lớn là một tiệm tơ lụa đủ các nước để bán sỉ bán lẻ to nhất TRUNG-KỲ.

Việc thế giới

(Tiếp theo trang nhất)

Vấn đề Trung-đông thiết lộ

Đông-kinh, 31 Mai. — Chính-phủ Nga-xô-viết đã nhận những điều đề khởi của Nhật về việc cho Mãn-châu-quốc chuộc lại đoạn đường sắt Trung-đông.

Mã chiếm sơn về đến Trung hoa

Singapore, 31 Mai. — Mã-chiếm-Sơn đã về đến Singapore, được tiếp rước rất long trọng. Mã tuyên bố rằng trận Nonni là trận thắng lớn nhứt của người Trung-hoa, nhưng trận ấy chứng rằng cái nảo quốc gia của dân chúng Trung hoa cũng phải cần có chính phủ Nam-kinh giúp đỡ quân bị cho mới có thể thắng lợi được. Mã lại thêm rằng Phổ-Nghi bị cưỡng bức mà phải nhận chức Tổng-thống Mãn-châu-quốc.

Tình hình Nam dương quần đảo

Amsterdam, 29 Mai. — Các quan chức Hà-lan bắt khám những thây người chết trước khi cho chôn đặng xem có phải chết vì bệnh dịch hạch không. Nhân dân cho việc ấy là có phạm đến tôn giáo của mình nên làm loạn.

Viên quan tư ở miền Garvet đã điện về cho chính phủ Hà-lan xin trợ, binh vì số binh lính ở đó không đủ mà khôi phục trật tự.

Ông Gandhi đối với các chính trị phạm ở Ấn độ

Bombay, 30 Mai. — Đặng cho các chính trị phạm được thả, người ta nói ông Gandhi định một cuộc phản đối hòa bình nữa. Nếu chính phủ cũng còn không chịu thả các chính trị phạm ra thì ông sẽ đưa đơn xin giam ông lại.

Trái lại, nếu các chính trị phạm được thả, ông định lui ra ngoài trường chính trị hoạt động mà chuyên lo việc giải phóng dân hạ tiện.

Bombay, 30 Mai. — Cuộc tuyệt thực của ông Gandhi đã mãn sớm hôm thứ hai,

Dầu Lợi-Sanh

Ông Trần-Diêu ở Tourane, số nhà 50, đường De la Marne có gởi tặng bản báo một hộp dầu Lợi Sanh của hiệu Lợi-Sanh — Đường ở Saigon chế ra, mà ông làm Đại lý.

Thứ dầu này để trị các chứng cảm mạo, thổ tả, ho và phong v. v. ve lớn 0$20, ve nhỏ 0$10. Bản báo xin cảm ơn ông Trần-Diêu và giới thiệu cùng độc giả món dầu nội hóa này. T. D.

Hội Vạn-Quốc Tiết-kiệm

HỘI HIỆP BỔN NẶC DANH PHÁP

Dưới quyền kiểm-soát của Chánh-phủ Đông-Pháp

Vốn 1 000.000 lượng (Thượng-Hải) và 8.000.000 phật-lăng đã đóng tất cả

Quản lý cõi Đông-Pháp : SAIGON, số 26, đường Chaigneau.
Chi nhánh ở tại HANOI 53 Boulevard Francis Garnier.

Muốn lập vốn
Muốn lập tư-bổn
Muốn để dành tiền cho con trẻ ăn học

Thì hãy mua vé của hội VẠN-QUỐC TIẾT KIỆM

Vé 1.000 đồng —
mỗi tháng góp 8 đồng
— Vé 500 đồng —
mỗi tháng góp 4 đồng
— Vé 250 đồng —
mỗi tháng góp 2 đồng

Mỗi tháng đều có cuộc xổ số, nếu số mình ra thì được Hội trả tiền lại nguyên cái vé, lại khỏi góp tiền nữa.

Còn nếu không trúng số, thì mãn hạn giao kèo, Hội sẽ trả đã số bạc lại, và được chia 33, 33% tiền lời của Hội.

Chúng tôi sẽ gởi sách cắt nghĩa rõ các điều-lệ cho chư vị nào muốn rõ cách thức mua vé của Hội.

Đại-lý ở Huế : M. HOÀNG-TOẠI boîte postale N· 44 HUẾ.

Dùng sữa . .

"LE GOSSE"

Già ăn trẻ lại.
Gái ăn đắt chồng.
Nạ giòng ăn thụ thai.
Trẻ ăn chóng lớn.

NHÃN XANH
sữa kem tinh khiết
thiệt bổ

Sữa "LE GOSSE" rất bổ cho tất cả mọi người : có nhiều chất kem (Crème) rất tinh khiết.

Bao thầu cho Nhà-nước năm 1932

Lycées, Collèges, Maternités, Ecoles, Institut de Puériculture etc.... ở Saigon.

Có bán trong các tiệm tạp-hóa ở Đông-Pháp.

HIỆU GIẤY XANH : Giá mỗi hộp . . . . 0$32

Đại-lý :

ÉTABLISSEMENTS-MORIN FRÈRES,

HUẾ TOURANE QUINHON

TỘI CỦA AI?

của LƯƠNG-PHÁT viết

Số mười lăm

Cái thơ ấy như vầy

« Con Kỳ Thể,

« Mẹ có hứa gởi tiền cho con, nhưng để con chờ lâu quá, vì cái người hứa cho mẹ tăng ruộng bữa trước đó, nay nói rằng đương mùa thuế không sẵn tiền ; làm mẹ phải đi vay nơi khác, nên có trễ.

« Con ơi, mẹ nghe nói chú quản bạc đãi con, nên con phải dọn lên ở tận trên làng Bưởi, thật mẹ lấy làm xót xa và lo sợ cho con quá. Vì vậy mà mẹ muốn cho con về ở nhà một lúc đã rồi sẽ hay. Chẳng thà con về đây, mẹ con đưa mắm qua ngày, mà được trông thấy nhau, vả trong khi mùa màng bất kỳ sẽ có mẹ để sẵn sóc cho con ; chớ nay con đã không học hành không nghề nghiệp mà đi ở một mình nơi đất khách quê người, thì lòng mẹ đây không thể nào yên được.

« Huống mẹ cho con biết rằng không còn mấy lâu nữa thì mẹ sẽ cho anh hàn Phạm đi cưới con Tuyết Ngọc, nên mẹ muốn con về cho sớm để bàn luận việc nhà.

« Mẹ lại cho con hay rằng anh hàn Phạm sắp lên Hanoi có việc. Anh ấy tỏ ý muốn gặp con, để được biết người, vì lâu nay anh vẫn nghe tiếng mà chưa giáp mặt. Vậy có lẽ nay mai chi đây anh ấy sẽ đến tìm con. Nếu con tính việc đi về thì hỏi anh ấy khi nào đi, con sẽ đi với anh cho tiện.

« Mẹ mong rằng con sẽ thừa cái nhịp gặp anh ấy lần đầu mà bàn luận về việc ăn làm ngày sau ; thì mẹ tưởng cuộc hội kiến của con và anh ấy sẽ không phải toàn vô ích. Mẹ bây giờ già cả, gần đất xa trời, bao nhiêu hy vọng của mẹ ngày nay là làm sao cho trông thấy được anh em con sung sướng ; mà chính cái cuộc hợp tác của con và anh hàn họ Phạm là cái chứng triệu cho cái hạnh phúc của hai con về sau đó.

« Mấy lời mẹ dặn con đừng quên nhé ! Mẹ trông sao cho mau tối mau sáng để thấy con về, đặng mẹ thỏa lòng trông đợi ».

Đọc xong, Kỳ Thể cứ ngồi cầm mãi lá thơ mà không nói gì cả.

Người đem thơ chỉ vào gói bạc mà nói :

— Cậu hãy kiểm lại số bạc mà nhận, để tôi đi xuống phố mua hàng.

Kỳ-Thể lúc đầu nói :

— Tôi không cần bạc nữa ; bác cứ đem trở về cho mẹ tôi, vì tôi biết mẹ tôi túng lắm.

Người bên xóm lúc ấy cũng có qua đó, nghe Kỳ-Thể nói không cần đến bạc, lấy làm lạ nên cũng nói vô:

— Cậu mà không cần đến bạc à ! Nhưng dầu thế nào mà cụ trong nhà đã có lòng gởi ra, thì cậu cũng phải nhận.

Kỳ-Thể cứ một hai nói mình không cần bạc. Người bên xóm xây lại nói với người đem thơ :

— Bác đừng nghe lời cậu ấy nói. Đã hai bữa nay cậu ta đau, mà nhiều khi cứ nói lảng mất. Có lẽ cậu ta vừa mới đọc bức thơ nhà nên trí não cậu còn đi mải trong cõi mộng mà chưa về đó chi.

Người đem thơ nghe nói, định đi về rồi bữa sau Kỳ-Thể khoẻ sẽ đem tiền đến. Người bên xóm bèn nói :

— Như vậy thì phiền cho bác quá đi. Để tôi thử nói với cậu Hai để cậu nhận tiền cho.

Nói đoạn người này bèn kể các lẽ hơn thiệt với Kỳ-Thể, và nhứt là bảo cậu đừng nên làm mất lòng một người đã có lòng chịu khó lãnh số bạc ấy mà tìm nhà đem đến cho cậu. Kỳ-Thể vẫn nằm lại trên đường, cầm bức thơ trong tay mà không nói một tiếng. Sau cùng lâu quá cậu mới nói :

— Thôi thì cứ để hết đó cho tôi và xin đi hết đi, để cho tôi nằm nghỉ kẻo mệt quá.

XIV

Kỳ-Thể nằm lại rồi ngủ mê đi cho đến gần tối cậu mới tỉnh giấc. Người ở bên cạnh cũng có lại thăm và cũng như bữa trước có đem lại cho cậu một bát cháo nữa. Cậu ăn bát cháo xong, trong mình nghe hơi khỏe. Cậu nhìn thấy gói bạc trên phản mới sực nhớ lại là bạc của mẹ cậu gởi ra. Trong số mười lăm đồng kia cậu lấy năm đồng đưa cho người bên xóm hiện đương đứng đó, bảo rằng trả tiền vật đã mượn mấy bữa nay, nếu thừa ra thì gởi cho anh ta để khi sau thỉnh thoảng có mua giúp một vài món ăn. Còn mười đồng thì cậu bỏ vào túi chớ chưa biết sẽ dùng làm gì.

Bây giờ cậu ngủ đã nhiều, lại thêm trong mình bực rực không yên, cậu bèn ra đi. Đi đâu ? chính cậu ta cũng không biết đi đâu, chỉ biết cậu phải đi ra, cần phải cử động, vì cậu không sao có thể ngồi yên một chỗ được.

Cậu tự nhiên, không nghĩ đến, mà vẫn đi về ngã phố, vì cậu đã quen đường rồi. Đi ngang qua trường Bưởi là chỗ cậu ở học khi trước, nhằm lúc giờ chơi, cậu thấy học trò đương vui cười đùa bỡn, cậu lấy làm tiếc cho cái thời kỳ quá vãng của cậu, mà cậu ước gì đem được cái gánh ưu tư phiền não ngày nay mà đổi lấy cái đời ngây thơ vui vẻ lúc trước.

(Còn nữa)

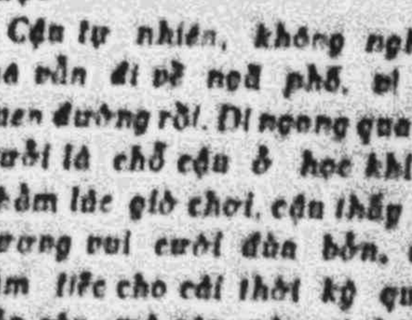

lúc 4 giờ. Tuy ông yếu lắm, nhưng các thầy thuốc nói ông sẽ mạnh lại trong ít ngày.

Tại Hạ nghị viện Pháp

Ba-lê, 29 Mai. — Tại Hạ nghị viện ông Herriot bày tỏ công việc của ông ở Hoa-thịnh-đốn.

Về vấn đề nợ chiến tranh, ông nói rằng Tổng thống Roosevelt nói trả kỳ 15 décembre là điều kiện thứ nhứt trong việc xét lại vấn đề ấy; còn ông (Herriot) thì xin chánh phủ Hoa-kỳ có điều gì bảo đảm việc hoãn kỳ 15 Juin thì Pháp mới trả kỳ 15 decembre được. Lại nói rằng Đức không trả cho Pháp thì Pháp không thể trả cho Huê kỳ.

Ông cũng có nói đến vấn đề xét sửa các hòa ước, nhưng ông Roosevelt tuyên bố rằng Huê kỳ không có chữ ký vào hòa ước Versailles.

Ông Herriot nói ông hết sức khó nhọc mà bày tỏ cho ông Roosevelt biết rằng Đức yêu cầu bình đẳng về lục quân, rồi sẽ yêu cầu bình đẳng về hải quân, tức là xét sửa hiệp ước Hoa-thịnh đốn.

Ông Herriot kết luận xin nghị viện đừng làm cho sự xuôi biểu nhau giữa Pháp và Huê kỳ thêm lên, mà phải làm cho hai nước gần gũi nhau.

LÀM TOÀN BẰNG MÁY!

Giày vải trắng, đế ...ệp đúc giá bán 1$68 một đôi

Giày DEUX COULEURS

làm bằng vải trắng cao-su và da acajon hay da beige và da grise, semelle bằng crêpe anglaise, tùy ý các ngài lựa da, bán giá đặc biệt là 3$85 một đôi. Cũng kiểu ấy, bằng hai thứ da cả, năm ngoái bán 8$00; năm nay chỉ bán có 5$50 một đôi.

AN-THÀNH
Cordonnerie Moderne
57 Rue de la Soie -:- HANOI

Ai đã có Catalogue An-Thành 1932, nay hạ giá là 15%.

GIA-ĐÌNH GIÁO-DỤC

Ai lại không có gia-đình? Gia-đình ai lại không cần đến giáo-dục? mà quan yếu nhứt là thứ sách dạy cần thiết, rõ ràng, dễ hiểu và có chỉ.

Bản sách nầy Bản-quán in đã hai lần, mỗi lần 2.000 quyển, rất được đồng bào 3 kỳ hoan nghinh.

Lần in thứ 3 nầy, bản quán theo ý muốn của công chúng mà in chung 2 quyển thượng và hạ làm một, để tiện cho các gia đình thường dùng. Trong sách nầy có in thêm một bản đủ tên các báo và sách đã có nghị định cấm từ năm 1927 đến năm 1932 và một bản kê tên các thứ sách hiện bán tại bản quán. Vậy Ngài nào lưu tâm đến gia-đình giáo-dục, tưởng cũng nên mua quyển sách ấy.

Giá 0$35, ở xa ... gởi ... 0$11 cước. Gởi lãnh hóa giao ngân 0$63.

Tiếng Dân

Sách thuốc

Dịch ra quốc ngữ, trên đặt thành ca, kể ra các bệnh, dưới kê đơn thuốc, vừa chữ quốc ngữ, lại vừa chữ nho, bệnh nào thuốc ấy, thật rất tinh tường, có 372 cái đơn thuốc chén chữa đủ hết các chứng bệnh người lớn trẻ con, dùng rất công hiệu. Ai có sách nầy cũng như có thầy lang đại danh sư ở trong nhà vậy. Khi nào có bệnh thì tự xem sách kê đơn lấy thuốc mà dùng thật rất tiện lợi. Ai biết quốc ngữ là kê đơn được. Giá một quyển 1$00

Gởi mandat trước hết có 1$20
Lĩnh-hóa giao-ngân 1$34

Nguyên sư tòa thượng hạng thông ...

TRẦN-ĐỨC-ANH
57 *Bd Harmaud* 57
TONKIN NAM-ĐỊNH

CÁCH ĐIỀU-TRỊ THEO PHƯƠNG NỘI-ẨM để chữa

BỆNH GIANG-MAI
bằng thuốc bánh
SIGMARGYL

Thuốc SIGMARGYL trác có ba thần hiệu đã thí nghiệm về Bệnh Giang-Mai, thuốc SIGMARGYL nầy chữa ngay ở máu và ở các nơi bệnh chứng tổn-thương, cả các thời-kỳ của bệnh Giang-Mai. Không quan-ngại gì, không tổn-hại gì đến tì vị, thuốc nầy là một thứ thuốc trác hay, có các tay thầy thuốc chuyên-môn chứng-thực và lại có công-hiệu:

THAY ĐƯỢC THUỐC TIÊM

Chế ra tại
LABORATOIRE CHIMIOTHÉRAPIQUE
số 2, Place du Théâtre-Français, PARIS

Thuốc SIGMARGYL bán tại các hãng bào-chế tây ở thuộc-địa.

ở Huế: Pharmacie IMBERT

發元號揀選上品生熟藥材

HIỆU DƯỠNG-NGUYÊN

là một hiệu to nhất, hoàn toàn nhất, của người Việt-nam.

Bán buôn, bán lẻ, thuốc nam, thuốc bắc rất nhiều, đủ cả các thứ sâm Hoa-kỳ, sâm Cao-ly v. v. thứ nào cũng chọn toàn hạng tốt cả, giá tính rất phải chăng.

Xin đồng bang chiếu cố.

Ở xa bán theo cách *lãnh-hóa giao-ngân.*

Thơ và mandat xin đề gửi cho M. NGUYỄN-XUÂN-DƯƠNG hiệu Dưỡng-Nguyên
123. Phố-Khách — Nam-định

ĐÔNG-PHÁP Y-SĨ
Phan-huy-Thinh
PHÒNG KHÁM BỆNH
102 Rue du Pont Japonais FAIFO
Ẩn kỳ đi khám bệnh
BẾN ĐIỀN, TAM KỲ CHỢ-DƯỢC

Kết quả tốt đẹp của

NHÂN-TẠO-HUYẾT

SINH-HUY
44 Rue Maréchal Foch -:- VINH

là những bức thư minh-tạ có giá-trị sẽ lần lượt đăng tiếp.

Mỗi chai 1$50 — Nửa tá 7$50

Vientiane, le 6 10-1932,

Thưa cùng ông SINH-HUY,

Tôi vừa nhận được thuốc ông gởi cho dùng thử hiệu nghiệm lắm. tôi rất lấy làm vừa ý. vậy xin ông làm ơn gởi ngay cho tôi 12 lọ NGŨ TINH NHÂN TẠO HUYẾT đăng nhôn, theo cách lĩnh hóa giao ngân cả cước gởi là: 16$00.

Nhân tiện kính chúc ông cùng quí hiệu đều được như ý.

Kính thơ

Chỗ ở: M. LÊ-VĂN-NHÂN
Travaux Publics

(Copie conforme) ở VIENTIANE

DÍA BÉKA

PHÙNG-HÁ
ÉTIQUETTE NOIRE

Mme RICHARD
Rue Citadelle -:- Huế

殺人不見血

CHÉM NGƯỜI KHÔNG THẤY MÁU?

Người có sống, phải có chết, cái nguyên nhân chết đó cũng có hai thứ: một là chết vì sự bất ngờ, hai là vì bệnh mà chết, vì bệnh mà chết cũng có nhiều chứng, nhưng phần nhiều chết về bệnh di, hoạt.

Những bệnh ấy phần đông về bọn thanh niên, trong lúc tuổi trẻ, sức lực cường tráng, khí huyết sung túc. Lấy cái sức khoẻ ấy mà ham sự dâm dục, đã nam mê quá, thận sao chẳng bại, khí sao chẳng loảng. Lại còn hại hơn nữa là cách thủ dâm, lấy thế làm sướng trong giây phút, mà không tưởng đến khí huyết quí báu của mình, không nghĩ đến tiên thiên của con cái mình về sau bị hại ra sao, hại cho sức khoẻ mình thế nào. Bệnh di, hoạt làm hại cho ta một cách vô hình vô giang như thế, khác gì giết người không máu. Vậy nay bản dược phòng đã tốn công nghiên cứu, chế ra thứ thuốc để trị về bệnh di, mộng, hoạt tinh, khi loảng, khi lạnh, hoặc người bị bệnh phong tình đã khỏi, hoặc chưa được tuyệt nọc hẳn, và người thân thể yếu đuối, tiên thiên bất túc, hậu thiên êm hư, sinh ra đau lưng, mỏi vai, chóng mặt, nhức đầu, mắt hoa, tai ù, đêm ngủ hay mơ màng mộng mị, hay giật mình sợ hãi, ngủ không yên giấc, mau dùng thuốc TIÊU-HẠNH-LÂM CỐ TINH-HOÀN thì không lo ngại gì nữa. Người vô bệnh thường dùng thì được bổ thêm khí huyết, sinh tinh cố thận, quảng tự diên niên, nam, nữ, lão, ấu, hợp dùng.

Các ngài có lòng chiếu cố, xin nhận rõ dấu Sư tử hí-cầu, mới khỏi lầm.

Mỗi ve 1$00 — Nửa tá 6 ve 5$00

Ở gần đến hiệu tổng đại thọ QUẢN-HƯNG-LONG số 80, phố khách VINH mà mua, ở xa gởi lĩnh-hóa giao ngân

TIÊU-HẠNH-LÂM DƯỢC-PHÒNG
108, phố hàng Buồm —:— HANOI

LÒNG HÂM-MỘ!!!

Thuốc Nam-Thiên Đường là thuốc Nam, tức là thuốc Nội-hóa, vì nó rất linh nghiệm, cho nên đồng-bào quốc-dân xa gần tin dùng rất nhiều, nơi nào có đại-lý bán thuốc Nam-Thiên-Đường thì ai ai cũng đều bằng lòng lắm. Nhưng còn nơi nào chưa có đại-lý tại hãng ngày bản-đường nhận được rất nhiều thơ gởi đến mua thuốc mà đều than phiền về sự không có đại-lý thì không tiện cho việc mua thuốc.

Vậy cho được cảm tạ lại tấm lòng quí bạn hâm mộ thuốc Nam của đồng bào, nên bản đường cần nhiều người làm đại-lý bán thuốc ở các tỉnh, các chợ trong xứ Trung-kỳ và Nam-kỳ, để tiện cho đồng-bào mua dùng.

THỂ-LỆ RẤT HAY HUÊ-HỒNG RẤT HẬU

Ngài nào sẵn lòng giúp cho công-nghệ nước nhà, và giúp cho nghề thuốc Nam được phát đạt, để giữ mối lợi chung cho xã hội, cho khỏi mang tiếng gánh vàng đi đổ sông Ngô, thì xin có gởi thơ cho nhà thuốc NAM THIÊN ĐƯỜNG, 127, rue Maréchal Foch, Nam định, mà lấy chương-trình và catalogue,

Dầu gì:
THƯỜNG DÙNG HƠN?
HAY HƠN?
TỐT HƠN?
RẺ HƠN?

DẦU LỢI-SANH
NHÃN BÀN TAY

Mua buôn có nhiều lời. Ở Trung, Bắc-kỳ ai muốn làm đại-lý xin viết thơ thương-nghị với

M. TRẦN-DIỄU
50 Rue de la Marne -:- TOURANE

Xin lưu ý:
Nhà Lợi-Sanh có đủ: cao, đơn, hoàn, tán rất thần hiệu.

Thuốc tốt thầy hay

Nay bản hiệu kính lời cáo-bạch,
Chế, sao, bán, tán thẳng ngay.
Xin mời các ông bà, quá bước,
Coi nhất là mở Dược-Phòng.
Lời cần cáo tỏ cùng quí khách,
Giấy bìa, bút mực, mètre đo,
Được mấy nơi danh y, thuốc tốt,
Trước là mua bán làm quen,
Tờ cần cáo mấy lời chân thật,
Trước nhà là chợ ngó sang,
Bán thuốc bắc, chẩn mạch có thầy.
Rõ ràng thuốc tốt, thầy hay, sẵn nhà.
Dùng mà xem quả được như lòng.
Phụ thêm tạp hóa đủ trong đồ dùng.
Có bán riêng, vở sách học trò.
Các đồ dùng để học trò thiếu chi.
Mời các ngài thử một lần xem.
Sau ra còn để tiếng khen đời đời.
Hiệu chúng tôi ở giữa đất Hàn.
Ở theo giãy phố con đường Musée.

Đông-Lợi-Hưng
Avenue du Musée TOURANE Annam

Thuốc trị bệnh

Tê, bại, phong, thấp, và đau nhức gân cốt rất hay!

Thuốc nầy của Á-CHÂU DƯỢC-PHÒNG, 127, *hàng Bông, Hanoi,* đã chữa được nhiều người khỏi, và đã nổi tiếng xưa nay, không những uống vào thấy công hiệu ngay, và lại được khỏi tuyệt nọc bệnh, với thân thể được béo tốt trắng kiện thêm ra.

Thống trị các chứng tê chi mỏi nhừ, gân cốt buốt đau, lưng tay phù chân, lưng đau vai mỏi, mặt mũi nặng nề, tay chưn co rút, thịt tê, da buồn, sầu vào chẳng đau, sốch mắt, méo mồm, lời nói ngọng nghịu v. v. lại còn giúp những người bị nọc bệnh tình lâu ngày nhập cốt, làm cho mình mẩy đau mỏi, với đàn bà sau khi sinh đẻ, bị chứng tê bại, dùng thuốc nầy lập tức lành mạnh.

Mỗi hộp 1$80 — 6 hộp 7$80

Các ngài ở xa gần có các bệnh nầy nên đến, hoặc viết thư về kể rõ bệnh căn, xin gởi thuốc theo cách lĩnh hóa giao ngân rất nhanh chóng và cẩn thận.

BAO-NINH

Bệnh quỷ đá có thuốc tiên!!

Nếu ai mắc LẬU, hay TIM-LA, ... LẬU nhập CỐT ... [illegible] ... SPIROCHETE DE SCHAUDINN ... BACILLE DE DUCREY ... HIỆU HOÀNG-VĂN-ẤP ... Bao-ninh (Tonkin) ... CHANCRE-MOU ... PHAN-THIẾT ... QUẢNG-NGÃI ... [illegible]

MAGASIN DE SOIERIES

TAN-LỢI

132-140, Boulevard Tổng đốc-Phương — Cholon

Bản hiệu bán sỉ và bán lẻ đủ các thứ hàng Tàu, hàng Thượng-hải, như là lãnh, xuyến, trơn, cẩm nhung, cẩm chăn v. v. Hàng thiệt tốt, thiệt bền, hàng nhuộm đen mặc đến rách không hề sợ phai trổ. Bán lẻ đủ các thứ hàng Bombay, hàng Nhựt bổn v. v., kiểu đặt đặc rất và thêm nhiều kiểu, nhiều màu thiệt đẹp, đủ các thứ màu nhuộm của Tây hiệu « Teinture ... » danh tiếng thuở nay ở Nam-kỳ.

Lãnh bán sách mới xuất bản nhan hiệu « Pagode Chinoise et Annamite de Cholon » (Đề ngạn Hán Việt tự miếu) viết toàn Pháp văn của M. Lê-văn-Lưu, hàn lâm học sĩ, thưởng thọ ngũ đẳng Bắc đẩu bội tinh, soạn, có 20 cái ảnh chụp (photogravure).

Sách nên đọc, giá 1$00, gởi theo cách lãnh hóa giao ngân 1$25.

Mấy nhà bán sách tây và tàu tại Saigon có bán.

Bánh hộp biscuits « Kim-Thời » của bổn hiệu chế tạo chẳng khác nào biscuits mélanges choisis của Tây, được nhiều người khen ngợi. Bán lẻ mỗi hộp 0$75 tại bổn hiệu (mua sỉ có huê hồng).

Ở Bắc kỳ có bán ở hiệu Quảng-vạn-Thành Nội, bán 129 Bonnal Haiphong, giá mỗi hộp là 0$80.

Bổn hiệu buôn bán đã mấy chục năm cùng các tỉnh Trung-kỳ và Bắc-kỳ. Ở xa xin viết thơ về thương nghị.

TAN-LỢI
132-140, Bd Tổng đốc Phương — CHOLON

Mới có mà tốt hơn hết

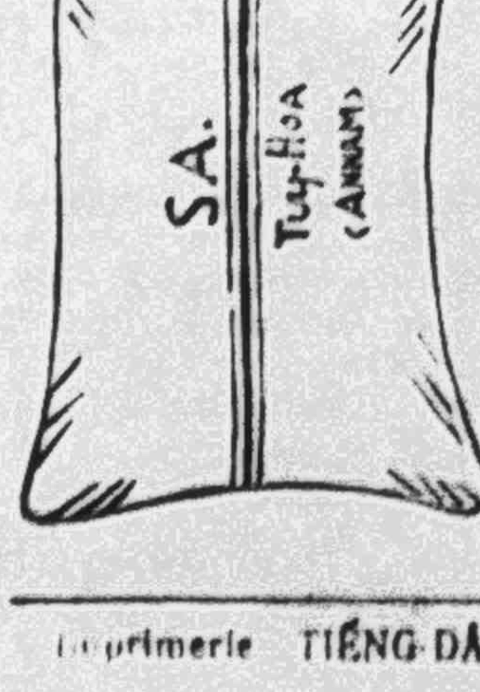

ĐƯỜNG SA là một thứ đường rất tốt do nhà kỹ-sư chuyên-môn lão luyện về nghề đường chế tạo ra ở nước nhà.

ĐƯỜNG SA rất trắng, rất ngọt và dễ tiêu hóa.

ĐƯỜNG SA không bị thuế nhập cảng, nên giá bán rẻ hơn giá đường ngoại quốc.

Đại-lý:
NAM-LONG
Hàng buồm Hanoi
LÊ THANH CẢNH
... Huế

Imprimerie TIẾNG-DÂN, HUẾ

Directeur Gérant: HUỲNH-THÚC-KHÁNG

DÉPÔT LÉGAL
LE DIRECTEUR GÉRANT
VOIX DU PEUPLE — TIẾNG DÂN — ANNAM — HUẾ

NĂM THỨ BẢY SỐ 597 | MỖI SỐ NĂM XU | 癸酉年五月廿二日 | NGÀY THỨ TƯ 14 JUIN 1933

TIẾNG-DÂN

聲 **La Voix du Peuple** 民

Mỗi tuần xuất-bản hai kỳ: thứ tư và thứ bảy

GIÁ BÁN

	ĐÔNG PHÁP	NGOẠI QUỐC
Một năm	4$00	5$50
Sáu tháng	2.30	4.50
Ba tháng	1.30	2.50

Mua báo phải trả tiền trước. Thơ và mandat gởi cho M. TRẦN-ĐÌNH-PHIÊN. — Ai đăng quảng-cáo, việc riêng, xin thương nghị trước.

Chủ-nhiệm kiêm Chủ-bút HUỲNH-THÚC-KHÁNG
Quản-lý TRẦN-ĐÌNH-PHIÊN

BÁO-QUÁN 93 (?) đường Đông-Ba, Huế
Giây-thép nói số 62
Giây-thép: TIENGDAN HUE

Nói cải-cách, phải lấy hạnh phúc cho đại đa số làm đích.

DÉPÔT LÉGAL — N° 11836

Công cuộc cải cách với hạnh phúc đại đa số

(CÁI GƯƠNG THẤT BẠI VỀ NHỮNG CUỘC CẢI CÁCH Ở TRUNG-HOA)

Theo những thuyết - học và kinh tế-hội-học, chánh-trị-học nào, muốn cho trong nước được thạnh vượng tiến phát, cốt nhứt là mưu phần hạnh phúc cho đại đa số. Đại đa số tuy chưa phải cái cõi cực lạc đại đồng mặc dầu, song đã vượt ra ngoài phạm vi giai cấp mà bước lên con đường « bình dân hóa » vậy.

Bởi vậy nên nói đến cuộc cải cách, tất nhiên lấy mục đích « hạnh phúc đại đa số » làm bằng, hợp với mục đích ấy là hay là tốt; trái lại, cải cách thế nào mà chỉ chăm vào quyền lợi bên thiểu số kia, thì chỉ có cái tiếng cải cách mà thôi.

Chúng ta hãy xét trên lịch sử, như cuộc công nghiệp cách mạng nước Anh, chánh trị cách mạng nước Pháp và cuộc Duy - tân Nhựt-bổn, công cuộc cải cách làm cho nước mạnh dân giàu, vẻ vang trên lịch sử biết chừng nào! Còn công cuộc cải cách ở Trung-hoa thì lại khác hẳn, mỗi lần cải cách là mỗi lần thất bại.

Vậy muốn theo cái gương tốt của Anh, Pháp và Nhựt, cần nhứt là phải tránh cái xe úp của Trung-hoa.

Cái có thất bại trong những cuộc cải cách Trung-hoa vẫn là phức tạp, song nói chỗ cốt yếu, thì vì mưu quyền lợi của số ít mà quên hẳn hạnh phúc của số nhiều kia vậy. Xin kể với chúng:

Sau trận Giáp-ngọ (1894) bị thua người Nhựt mà có cuộc « Mậu tuất chánh biến » (戊戌政變). Cuộc cải cách nầy, chỉ một mình vua Quang-Tự cùng một ít thầy trò Khương-Lương, ngoài ra nào trong quan trường, nào dưới dân gian, không ai hưởng ứng gì cả. Một cái quốc gia tích tệ mấy trăm đời, phần đại đa số chưa giác ngộ được bao nhiêu mà muốn lấy tài lực một vài người để xoay ra cuộc mới, thế nào mà khỏi thất bại? Kết cuộc Khương-Lương chạy ra ngoại quốc, rồi vua Quang-tự cũng ngồi mà khoanh tay. Ấy là thất bại lần thứ nhứt.

Đến lần cải cách thứ hai: Mãn-Thanh nhường ngôi, phải cách mạng lập thành Dân quốc, danh tiếng lừng lẫy, khắp toàn cầu ai cũng ngợi khen. Cuộc cách mạng nầy, chúng ta phải nhận là công nghiệp vĩ đại trên lịch sử Trung-hoa. Phải nhân thế mà lập thành hiến pháp, nhượng quyền cho dân, mưu nền hạnh phúc cho dân chúng, thì tốt biết chừng nào. Cái nầy bọn dân đảng thì ô ô các các, lại có ý tự mãn, cho là cách mạng thành công, không kiến thiết được cái gì, thành ra mất lửa cho Viên-thế-Khải, phân bổ người riêng của mình, chiếm cứ các nơi trọng yếu, rồi xoay ra cái trò « Hồng hiến-đế-chế ». Đó là thất bại lần thứ hai.

Hồng-hiến-đế-chế nghịch với triều lưu chung thế giới ngày nay, nên dầu cho Viên cùng đồ đảng Viên qui quyệt thế nào, một tiếng Thái-Ngạc đứng lên mà bộ Quốc quân khởi lên, toàn quốc hưởng ứng, Hồng-hiến bị đổ sụp. Sau cuộc Hồng-hiến đổ rồi, ai lại không mừng cho tiền đồ dân Trung-hoa. Vậy mà lại diễn ra cái trò quân phiệt, ... Thế là lần cải cách thứ ba cũng chỉ rước lấy cái ác quả!

Trông cái gương nước Tàu trong khoảng 40 năm lại đây, mỗi lần cải cách là mỗi lần sa sút, cho đến ngày nay, ngoài thì bị cường lân xâm lấn, trong thì nhân dân khốn khổ, đảng phái chia lìa. Cải cách nào có phải là sự không tốt đâu, mà chỉ vì cái có trọng quyền lợi riêng một phái thiểu số mà không chăm tới chỗ hạnh phước đại đa số kia, thành ra bề ngoài tuy đổi lớp người mà bề trong vẫn giữ đều hủ bại: Dân quốc không khác chi Mãn-thanh, Hồng-hiến không khác gì Dân quốc, mà bọn quân phiệt kia nào có hơn gì Hồng-hiến đâu. Trang-tử có nói: « Một cái thằng chết, cướp của diều quạ mà cho mối kiến ăn » (一死[illegible]以與螻蟻) chính là đúng cái chân tướng những cuộc cải cách [illegible].

Ai nói cải cách nên trông cái xe úp nước Tàu mà lưu ý đến phần hạnh phúc đại đa số kia.

L. X. N.

CHƯƠNG-TRÌNH-THỰC DÂN CỦA NHẬT Ở MÃN-CHÂU

Theo chương trình thực dân của Mãn-châu quốc mà chính phủ Nhựt sắp chuẩn y, thì trong kỳ hạn 10 hay 15 năm, 500 nghìn dân Nhựt sẽ sang lập nghiệp ở Mãn-châu.

Tư lệnh Ko-So, Trưởng tham mưu ở Quảng-đông, yêu cầu đem ra xét chương trình thực dân ấy. Có lẽ chính phủ Mãn châu quốc, bộ thuộc địa Nhựt, sở hỏa xa Nam Mãn và hội «Oriental Developement Company» sẽ đồng ý ưng chuẩn.

Hội « Oriental Developpement Company » là gần như cơ quan của chính phủ Nhựt, chuyên lo khuếch trương quyền lợi Nhựt ở Mãn-châu, sẽ được phép mở một cuộc công thải đặc biệt rất nhẹ lời.

Sẽ lập ra trong hội ấy một nhánh riêng, vốn 20 hay 30 triệu yen (tiền Nhựt), chính phủ Mãn-châu quốc chịu một nửa. Hội ấy chịu phần bỏ tiền ra dùng, còn chính phủ Mãn châu quốc thì chịu đất, độ chừng 1 triệu rưỡi hay 2 triệu mẫu đất.

Người ta lại tính đem qua Mãn-châu 100.000 gia quyến nông dân Nhựt, quân bình mỗi gia quyến năm người, tính tất cả 500.000 người.

Mỗi gia quyến được cày 15 mẫu, mỗi năm nạp cho chính phủ bao nhiêu có chừng, sau 15 năm thì được lấy làm của riêng mình.

Bộ Thuộc địa Nhựt sẽ ra công khuyến khích các tá điền Nhựt sang Mãn-châu làm ăn, và lập những trường riêng ở Cáp-nhĩ-tân, Kungchuling và Hsinngyehchong để dạy những di dân ấy.

VAN-VAN

Can anh

(Nhái thể thơ ca xưa nước Tàu)

I

Anh chớ đi! anh chớ đi!
Em cố can anh, anh cứ đi.
Anh ôi anh, anh phải sang,
Sau lưng anh đã có những gì.

II

Anh chớ chạy! anh chớ chạy!
Em cố can anh, anh cứ chạy!
Anh ôi anh, anh phải nghĩ,
Trước mắt anh những gì anh từng thấy.

III

Anh chớ nóng! Anh chớ nóng!
Em cố can anh, anh cứ nóng!
Anh ôi anh, anh tự trọng,
Lỡ một nước cờ muôn việc hỏng.

T. H.

Bia đá cổ

Đứng vững ngàn năm với nước non,
Còn trời còn đất vẫn là còn.
Sương chiều gió sớm thân không chuyển,
Bụi đóng rêu che chữ chửa mòn.
Lì với cỏ cây nên cột sắt,
Trải bao ngày tháng tấm lòng son.
Tang thương dù đổi bao lần nhỉ?
Bia vẫn trơ trơ đá một hòn.

Madame Đạm-Liên

Ngày kỷ niệm vụ ám sát Khuyển-dưỡng-Nghị

Đông kinh, 15 Mai — Ngày 15 Mai là ngày kỷ niệm vụ ám sát Khuyển-dưỡng-Nghị, cảnh binh canh phòng rất nghiêm.

«Chính phủ đã có lệnh cấm biểu tình khắp trong nước, và cắt 70 cảnh binh bảo hộ tánh mạng Thủ tướng đương kim là Trai-Đằng (Saito).

Nhiều hội quá khích có trách nhiệm trong vụ ám sát năm ngoái cho rằng vụ ám sát Khuyển dưỡng Nghị sẽ ghi vào lịch sử. . . . .

Những hội quá khích ấy lập thành liên hiệp hội, sắp đặt làm rộn trong ngày kỷ niệm 15 Mai.

. . . . Có một cuộc công đồng hộ, hiệp đặng nhắc cái chính nghĩa của vụ ám sát Khuyển dưỡng Nghị. Hai người trong đảng Seisanto được phái đến diễn thuyết, lại có nhiều tay thanh niên theo giữ đường cho cảnh binh ngăn trở.

Những cuộc biểu tình ấy tưởng như mục đích, nếu không phải để yêu cầu tha những người có can vào vụ ám sát kia, thì cũng để yêu cầu cho được nhẹ án.

TRẢ LỜI

Cùng ông Trần-Mô, Bình-khê, Bình-định

Trong thơ ông có chữ: « cử ngũ hương », là nghĩa thế nào? Xin ông trả lời cho biết.

* *

Ông Trương-trọng-Cầu, Nghị viên Tuy-hòa

Bổn báo đã nhận được mandat 4$00 của ông trả tiền báo một năm, đến 15 to 33 thế là đủ số 5$00, bổn báo xin cám ơn.

Còn sự gởi báo thì khi nào bổn quán cũng kiểm điểm trước khi đem tới nhà Giây thép, chẳng rõ thất lạc tại trạm hay tại đâu. Vậy ông cho biết rõ mất số nào, bổn báo sẽ nhờ Nhà Bưu Điện truy vấn.

* *

Ông Âm Xán, Chiên Đàn, Tam kỳ

Bổn báo có nhận được một cái mandat 5$00 ở Tam kỳ gởi ra mà không có thơ và tên người gởi, đã đăng báo hỏi nhiều lần, song chưa thấy ai trả lời. Vậy ông làm ơn cho biết số hiệu mandat của ông đã gởi ra cho bổn báo.

T. D.

CHUYỆN ĐỜI

Hát phải có người nhắc tuồng

Ở xứ Trung-kỳ từ Bình, Trị vào Nam kịch giới thạnh hành, và được công chúng hoan nghinh nhứt là hát bộ. Từ thành phố cho đến thôn quê, hễ có rạp hát kèn trống lung tung thì người ta rủ tới chật rạp, đủ cả các hạng người.

Bởi vậy nên cái nghề hát bộ, vẫn được nhiều người thưởng thức mà có bạn chuyên nghề, chiếm danh tiếng trong làng kịch. Đại khái như bạn hát Bình định (ông Đào đăng Tân làm thầy) sở trường tuồng «Ngũ hổ bình liêu», ở Quảng nam thì bạn hát quan tuần Đính, sở trường tuồng «Lưu đình Kiên»; những vai trong tuồng thành thuộc đã lâu, như Địch Thanh, Lưu Khánh, Nhứt điện Nhị điện v. v. ra giữa sân khấu múa hát, trông bộ tự nhiên thông thạo, ai xem cũng khen ngợi. Ngoài ra như bạn Nhượng đông thạo tuồng «Lý phụng Đình», xem cũng sướng mắt (1). Nếu như điệu hát mà tăng tấn lên thì hay biết chừng nào!

Khổ vì trên đời, cái hay có ít mà cái dở thì nhiều, nhiều khi chúng ta đi xem hát, nghe tiếng chú bầu nọ, thấy tuồng kia mà đến khi ra đóng vai trên sân khấu, có nhiều kẻ không thuộc tuồng, không thạo lối, cần phải ... một bên mà nhắc, xem nó chướng mắt và đáng buồn làm sao!

Cái lối « hát phải có người nhắc », ấy, như gặp 100 hát rạp, hay là 100 nam khách ngâm nga, có kèn trống hò hiệu che lấp đi còn khá. . . . . Ta hãy xem câu chuyện có thú dưới này:

Anh kép nọ không thuộc tuồng, đóng một vai ra ngồi ghế, thầy tuồng nhắc và dặn riêng: Làm vai này thì chớ vuốt râu. Vậy mà có ai hay, anh kép tưởng lầm là câu hát nên rán gân cổ lên la to rằng: «Làm vai này thì chớ vuốt râu». Thầy tuồng nổi giận la to rằng: «Dấn một đạp, đi vào cho rảnh». Anh kép lại cũng tưởng là nhắc câu tuồng cũng hát theo: «Dấn một đạp, đi vào cho rảnh». Toàn cả rạp đều cười ồ lên. Thế là bạn hát ấy bị ố.

Trên đời những người ra giữa sân khấu đóng một vai tuồng mà cứ nhờ cái dây máy dựt kia ta thường thấy luôn.

(1) Ca dao: Nhượng Đông hát Lý-phụng Đình, dầu chồng có đánh là mình cũng đi.

Chuông Mai

Nhớ đón xem tiểu-thuyết
« VIÊN ĐÁ MÓNG »
sẽ đăng kỳ sau

Một viên hương cả bị một người chém

CHỢ LỚN.—Chiều hôm 31 mai viên Hương cả Hường ở làng Long-an tây đang đi thơ thẩn ngoài đường, bỗng có người chạy tới chém hai dao rất sâu nơi ngực, rồi bỏ chạy mất. Hương cả nằm ngay trên vũng máu. Người ta nói thủ phạm là Trần văn Khai, một đảng viên cộng sản lãnh trách nhiệm đi tuyên truyền, bị viên hương cả kia đòi tới rầy rà sao đó mà sinh ra thù oán.

Hương cả Hường hiện điều trị tại nhà thương Chợ-Rẫy, bệnh tình khá nặng. Còn thủ phạm thì đang trốn; nhà chuyên trách hết sức tìm.

TRÊN LỊCH-SỬ ĐÔ THÀNH HUẾ

từ 50 năm lại đây có những sự biến gì?

«Hỏi duyên bà cụm tối, cay phận mấy chồi cương.
«Cái chi một đình đó, mà cũng cuộc tang thương.

Đây là bài thi tuyệt cú của một nhà thi nhân nào vịnh mấy bờn trồng rau bị mưa gió phá dập, mà lâu nay nhiều người truyền tụng. Bài thi vẫn vẫn 4 câu mà ý vị sâu xa, ai đọc đến cũng nẩy ra mối cảm khái.

Cuộc đời mà gọi là «tang thương» (bể thẳm cồn dâu), như bài thi trên đã tỏ tình ngậm ngùi đó, tức là chỉ sự biến. Biến tức là sự gì xảy ra khác với sự thường, khiến cho hiện tượng biến đổi một cách mau chóng, mà người đời không từng nghe thấy. Không chi bờn rau kia, trên cõi đời cũng lắm cái trải qua những cuộc tang thương mà lưu cái vết đáng cảm khái trên lịch sử. Không nói đâu xa chỉ nói trên lịch sử «đô thành Huế» từ 50 năm lại đây, đã đủ chứng lời nói trên.

Đô thành Huế là triều đình nước Nam ta, như nói rộng ra cả toàn xứ Đông-dương thì đô-thành Huế là nơi thủ phủ xứ Trung-kỳ, mà nói dọc theo trên lịch sử dân tộc Việt-Nam xưa nay thì đô-thành Huế là kinh-đô thuộc về triều Nguyễn, cũng như Hoa-lư là kinh-đô triều Đinh, Long-biên là kinh đô triều Lý, Trần và Lê trước.

Kinh-đô là căn bản một quốc gia, một triều đại, vì là nơi tổng yếu cho các cơ quan chánh trị, làm trung tâm điểm trong một nước, nên công cuộc hưng suy bĩ thái trong một nước, xem nơi kinh-đô cũng nghiệm thấy được; mà nơi kinh-đô có chịu biến động gì thì ảnh hưởng trong nước và trong dân tộc ấy không ít. Nói nước Pháp thì người ta thuật chuyện thành Ba-lê (Paris), nói nước Anh thì thuật chuyện thành Luân-đôn (Londres) chính vì lẽ ấy.

Kinh đô Huế với triều Nguyễn ta quan hệ thế nào, mỗi năm xem lễ Hưng-quốc Khánh-niệm ngày 2 tháng 5 ta thì đã rõ. Năm nay lễ ấy vừa qua, ký giả không phải thuật lại. Xin thuật mấy việc đại sự từ 50 năm lại đây để lưu một ít sử liệu cho các nhà khảo sát.

. . . .

Hương giang Ngư khách

NGA-NHẬT CHIẾN-TRANH?

Cáp nhĩ Tân, 2 juin. — Tình hình Nga-Nhựt cứ thẳng lần ra, ngòi lửa chiến tranh e bùng lên gấp. Nguyên nhân là tại nơi việc chính phủ Mãn châu quốc cắt đứt đường sắt «Eastern Railway» ở Sui fen Ho mà chính phủ Xô viết đã phản đối, nhưng chính phủ Mãn châu quốc trả lời rằng khi nào người Nga trả 75 đầu máy xe hỏa và mấy trăm toa xe ở Tây bá lợi á, thì đường Cáp-nhĩ-tân — Vladivostock sẽ thông lại.

Những quan chức Mãn châu - nói cho thiệt là những tay sai của người Nhựt — tuyên bố rằng những việc ấy có thể gây ra một cuộc chiến tranh giữa Mạc tư khoa và Đông-kinh.

Có tin rằng tại tòa tổng lãnh sự Nga, người ta đã sắp đặt việc dời đi. Theo tin ở Mãn châu, thì binh quan Tschita (Tây bá lợi á) đã phát đồ dùng đỡ hơi ngạt cho nhân dân những miền gần biên giới.

Việc Thế-giới

Trung Nhật đình chiến

Đông kinh, 1er Juin. — Tổng trưởng Chiến tranh đã chính thức tuyên bố rằng hôm qua hai bên Trung Nhựt đã ký hòa ước.

Thượng hải, 1er Juin. — Hòa ước Trung Nhựt ở Tangku gây ra nhiều cuộc phản động trong các giới Trung hoa ở Thượng hải. Phần đông không tán thành hòa ước ấy. Báo giới Trung hoa tuồng như theo một khẩu hiệu chung, không có một lời phê bình.

Bắc bình, 1er Juin. — Theo tin báo Trung hoa, quân Nhựt đã bắt đầu kéo lui theo như đã định trong hòa ước.

Người Trung hoa đã đặt một đội cảnh binh lo canh phòng miền không quân linh.

Về quân đội Mãn - châu - quốc ở miền Loan, do Tư lệnh Li chich-Chung đốc suất, chưa có gì nhứt định, nhưng người Nhựt hứa không giúp khí giới và lương thực cho họ.

Hội Nghị Tangku đã bế mạc chiều hôm qua. Phái đoàn Trung hoa đã trở về Bắc kinh tối hôm nay. Các đại biểu Nhựt cũng về những nơi cũ.

Theo tin chánh phủ Trung hoa ở Thiên tân thì hòa ước ấy gồm có 5 điều:

1·) Quân Trung hoa sẽ lui về đường đã chỉ rõ trước kia;

2·) Người Nhựt sẽ kiểm xét việc quân Trung hoa rút lui, hoặc bằng máy bay, hoặc bằng cách gì khác, tùy ý người Nhựt;

3·) Sau khi quân Trung hoa rút lui rồi, thì quân Nhựt sẽ lui về đường Trường-thành;

4·) Khoảng giữa Trường thành và đường quân Trung hoa đóng, sẽ do cảnh binh Trung hoa canh phòng.

5·) Hòa ước thi hành ngay sau khi 2 bên đã ký.

Sau khi ký hòa ước

Đông kinh, 2 Juin. — Ở Thiên tân có tin gởi đến Đông kinh nói rằng quân của hai bên đều thi hành đúng các khoản trong hòa ước. Toán quân Nhựt đem đi Bắc kinh ngày 21 mai để bảo hộ kiều dân, và tài sản Nhựt, đã trở về Thiên tân. Vậy ở Bắc kinh tình thế lại bình thường.

Việc một viên quan võ đánh một người lính gác Nhựt bắn tại ngoại giao hãng, thì tướng Hai-cung-Pin đã điều đình xong. Hội đồng binh vụ ở Bắc kinh đã từ tạ và có hứa sẽ trừng phạt viên quan võ cùng là ngăn cấm những việc bạo động bài Nhựt. Tướng Sue-Cheung, tỉnh trưởng tỉnh Hồ bắc, đã hạ lệnh giải tán các cơ quan bài Nhựt.

Tuyên bố tờ hòa ước

Hôm 3 Juin vừa rồi, Hành-chính-viện-trưởng Uông-tinh-Vệ đã tuyên bố tờ hòa ước ở Hoa bắc cho quốc dân biết, và chép lại nhiều bản gởi cho chính phủ các nước Âu Mỹ cùng sở bí thư hộ Quốc Liên.

Sắp có cuộc đàm phán với Nhựt chăng?

Có tin đồn rằng Công sứ Nhựt là Hữu-Cát sắp lên Bắc bình để cùng các nhà đương cục Tàu mở cuộc đàm phán về vấn đề ngoại giao và vấn đề chính trị, song về phương diện người Tàu thì nói chính phủ họ chưa hề dự bị việc giao thiệp đó.

Chính phủ Trung hoa lại « nói giỡn »

Nam-kinh, 5 Juin. — Chính phủ Trung ương đối với việc ký hòa ước với Nhựt, định đến ngày mai đây sẽ tuyên bố rõ

(Xem qua trang 3 cột 5)

Tờ báo TRUNG-LẬP đã đình bản thiệt

Gần đây theo báo ngoài Bắc đăng tin tờ báo *Trung-Lập* của ông Trần-thiện-Qui ở Saigon bị thu giấy phép, quả là tin thiệt. Vì *Trung-Lập* đã ra một số chót kính cáo độc giả.

Vậy là trong làng báo đã mất hết một bạn đồng nghiệp. Bổn báo xin có lời chia buồn cùng ông bà Trần-thiện-Qui và đồng nhơn *Trung-Lập*.

T. D.

ANNAM LỊCH SỰ HÃY NÊN HÚT THUỐC LÁ JOB

LUẬN-ĐÀN

Cái luật hạn tuổi phải cùng đi với cái luật giáo dục cưởng bức

Lâu nay nhà trường có luật hạn tuổi, từ năm ngoái lại nay lại nghiêm nhặt thêm một bậc nữa, là quá 13 tuổi không được vào sơ học, quá 15 tuổi không được vào tiểu học... Cái luật ấy ở xứ văn minh thì xem là thường, mà ở xứ ta phần đông đều than phiền, mà than phiền không phải là không có cớ :

Ở xứ văn minh, chú trọng về cái nền quốc dân giáo dục phổ thông cưởng bức, hễ trẻ con đến tuổi thì phải đi vào học, không học thì cha mẹ bị phạt. Nhà giàu nhà khá đủ sức cho con đi học đã đành, còn nhà nghèo thì chánh phủ trợ cấp, nhà nào đông con lại được miễn học phí nữa. Gia dĩ trường học có khắp cả trong nước, từ thành thị cho chí thôn quê, dầu là ngỏ hẹp xóm cùng, cũng có trường học phổ thông. Vì thế nên trẻ con đến tuổi thì cho đi học, mà cách thức cùng khóa trình cũng nhứt định, nên đưa trẻ mấy tuổi học đến lớp gì, không sai chạy chút nào. Cái luật hạn tuổi bẩn là con đẻ của cái luật giáo dục cưởng bức, chớ chẳng có gì khác.

Ở xứ ta thì thế nào? Theo lối học chữ Hán ngày xưa, không có hạn tuổi, trừ trường công như trường Huấn trường Giáo các phủ huyện, trường đốc ở các tỉnh, và trường Giám ở Kinh đô, ngoài ra đều là trường tư cả, đó là trường học không hạn chế.

Theo cái nghĩa «có dạy không phân hạng thứ nào» (有敎無類) và «ai có lòng đến học đều nhận chịu cả» (以是心至斯受之矣) của Khổng Mạnh truyền dạy, đã là nhà sư nho dạy người thì cứ mở cửa rộng toang ra, ai tới học đều dạy cả, ấy là lớp học không hạn chế.

Sự không hạn chế ấy không phải là toàn hay và theo khóa trình học qui ngày nay không thể theo cách đơn giản và xô bồ như thế được. Song ở dân tộc sinh kế khó khăn, giáo dục khiếm khuyết, thì nó có đều tiện, mà trong đều tiện ấy nhứt là không hạn tuổi. Sao vậy? Thường thường trừ nhà khá đủ sức cho con đi học ra, còn nhà tầm thường và nghèo cũng muốn cho con đi học và cho học đúng tuổi lắm, nhưng đương lúc tuổi học, hoặc vì không có trường gần, hoặc vì không có tiền không thể cho đi học, một vài năm sau có trường gần, có tiền, muốn cho con đi kiếm vài chữ, lại bị quá tuổi không được vào trường, đấy là về phần cha mẹ. Còn về phần trẻ con, có đứa dưới 10 tuổi, hoặc 11, 12 tuổi, ngu ngơ chơi bời mà đến 13, 14 tuổi mới biết ham học, thì vì quá tuổi không được học. Tới một bực nữa, học chuyên môn hoặc cao-đẳng thì cần phải tuổi nhỏ, đặng học cho đến nơi đến chốn, đến như cái môn học thường thức : biết viết, biết đọc, biết toán cũng một ít món cần dùng trong cuộc sinh hoạt, thì tuổi nào cũng học được cả ; nay chỉ vì hạn tuổi mà phải ôm cục dốt trọn đời!

Trên là nói cái luật hạn tuổi, phòng hại cho dân nghèo phần đông. Còn nếu trương cái lịch sử «tuổi lớn mà học nên» ở Đông Tây xưa nay thì biết bao nhiêu là cái gương tốt. Bên phương Đông như Trần-Tu, Lương-Hạo ở Tàu, cùng những chuyện Trần-tử-Quang, Đặng văn Thêm, tuổi già thì đỗ vô số không kể ; còn bên phương Tây như ông Sthephenson là nhà sáng tạo máy xe hỏa, ông Lâm-Khẳng (Lincoln) Tổng thống nước Mỹ vào khoảng Nam Bắc chiến tranh, đều đến 20 tuổi đầu mới nếm cái mùi học mà sau làm nên công nghiệp to. Nếu theo luật hạn tuổi thì trong truyện danh nhân tất không có những người như thế đứng chưn vào hay sao?

Vậy phỏng như chánh phủ hạn chế từ lớp trung đẳng, cao đẳng trở lên, còn lớp tiểu học, ấu học thì tha hồ ai học thì vào học, nghĩa là phải học theo qui trình đã định mà không hạn tuổi, thì học trò và nhân dân lấy làm vui lòng lắm.

Hiếu Học

KHO CHUYỆN...

Ngày 15 Mai 1933, vua Cao-mên có hạ chỉ giảm lương các quan chức 5%. Việc giảm lương này chỉ là tạm thời thôi.

Hôm tuần lễ vừa rồi, có mấy đứa vào nhà bà tư Lan, ở làng Chi-quan huyện Thạch thất tỉnh Sơn-tây, (Bắc-kỳ) bóp cổ bà ta chết ngoẻo, rồi lấy 4 ngàn bạc mà trốn mất.

Quan huyện sở tại cho trưng nã hung thủ, thì đã bắt được hai đứa chính là hàng xóm với bà kia.

O Hanoi quan đốc lý đã ra lệnh cấm bọn hàng quà không được bán rao từ 12 giờ đến 2 giờ.

Ai có bất bình đều chi cũng hờ dạ được

Trên đời, dầu người ở giai cấp nào cũng đều có sự ắt ức riêng của mấy, mà muốn thơ sự ắt ức ấy, không chi bằng đọc thứ văn chương hay, nói thay cho tâm sự mình. Bài «TẦN-CUNG-OÁN» giải nghĩa và phê bình mà chúng tôi mới xuất bản, chính là một áng văn tuyệt tác trong các thứ văn hay quốc âm ta. Bà con thử đọc xem
Có bán tại *nhà in Tiếng dân* giá 0$10 — Ở xa thêm 0$13 cước, cọng 0$23.......

Cô-tinh bổ-thận

Chuyên trị :

Di-tinh, mộng-tinh, hoạt-tinh

Khi sơ phát hay hoa mắt, ù tai và mỏ, vai đau lưng, đêm ngủ mộng mị hay dật mình. Tiểu tiện vàng đục, miệng ráo, hơi thở nóng vân vân.... Nhẹ dùng vài ba ve, nặng dùng độ 6 ve là khỏi.

Mỗi ve 1$00, Sáu ve 5$00

M. SINH-HUY

44, Rue Maréchal Foch -:- VINH

Những bức chứng thơ.... sẽ lần lượt đăng tiếp...

Tuy-hòa, le 21 Avril 1933

Monsieur le Directeur
Maison SINH-HUY
41, Boulevard Maréchal Foch — Vinh

Thưa ngài, thứ thuốc «CÔ-TINH BỔ-THẬN» trước, ngài gởi vào thì tôi đã nhận được rồi thứ thuốc ấy tôi uống trong mình đã khỏi, vậy xin có lời cảm tạ ngài, sau này xin ngài sẵn lòng tâm ơn gởi theo luôn cho tôi 6 lọ Cô-tinh nữa, để tôi uống luôn cho thiệt khoẻ. Xin ngài tâm ơn gởi gấp gấp cho, thì tôi rất cảm tạ vô cùng, sau này kính chúc ngài được vạn an.

Kính thơ

Xin để bì như vầy : M. Phạm-văn-Mỹ
Bungalow -:- *TUY HÒA*

(Copie conforme)

Thơ mình tợ
Nhân - tạo - huyết
đăng o trương tư

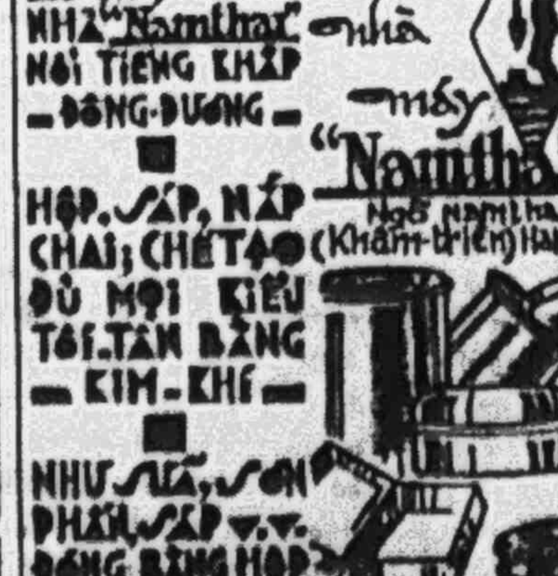

VIỆC TRONG NƯỚC

THỪA-THIÊN

Ăn cóc mà chết

Thị-Mèo, ở làng Cổ-lão, huyện Hương-trà, có 3 cháu nhỏ (2 gái 1 trai), bụng thường thỏng lòng, năm ngoái thị-Mèo nghiệm cho là bệnh cam tích, tìm cóc làm thịt cho chúng ăn thì bụng xọp.

Năm nay là trẻ bụng cứ phềnh như trước. Ngày 9-4 Annam vừa rồi, mụ lại ăn quen tìm 1 con cóc vàng (cóc có trứng) làm thịt cho chúng ăn. Ngờ đâu, giây lát 2 đứa ngả ra bất tỉnh một hồi, vừa lăng lóc, vừa rên la độ 2 giờ đồng nồ thì chết, còn một đứa hiện nay dở sống dở chết.

Ai có con đừng nên cho ăn bậy.

Rỏ

HÀ – TĨNH

Lý hào nhủng nhiễu

Dân xã Hương lộc, tổng Thượng nhất, phủ Thạch hà, bị cường hào ức chế nhũng nhiễu :

1·) Nguyên thuế điền đồng xã phải nộp cho nhà nước là 1.165$00, mà số ruộng cả xã là 800 mẫu (trong có nhiều hạng), năm ngoái lý hào phủ đồng bổ nhất luật mỗi mẫu 2$23 thành ra (2$23×800)= 1.784$, số này trừ với số 1.165$ thì ra 619$, tức là số tiền hào lý nhũng lạm của dân, có biên lai rõ ràng, điền chủ ai nấy còn giữ.

2·) Có mẫu hai ruộng công ở xứ Cột cờ, hào lý chia tay nhau cày mà không cho dân.

3·) Có mấy mẫu đất công ở núi Kỳ, mấy năm trước bán huê lợi để phụ sưu cho dân, mà năm ngoái cường hào nhân nhịp lộn xộn chia tay nhau tiêu sạch.

4·) Dân xã mấy lâu nay yên cư lạc nghiệp mà cường hào hiềm thù vu cáo (vì dân kiện mấy khoản trên ấy) cho mấy người Lê-Lài, Nguyễn-Quì, Nguyễn-Thương v. v. tám chín tên có dị chí (?) phải bị bang tá và quan trên làm đa lụy, sau xét ra vô tội cho về.

Mấy việc này dân có kiện tại phủ, tỉnh và tòa.

Ngày 10 tháng tư Annam năm nay thấy phủ đã làm án mấy người cường hào bắt lương ấy (bắt bồi mấy khoản tiền nhũng lạm cho dân, phạt lý trưởng trượng 80 và các hào mục đồng trượng 80), đã bẩm dệ lên tỉnh rồi, mà sao lại thấy im.

Bình dân

Lính tuần sai với việc đánh số

Lính tuần sai ở cơ Hà-tĩnh mấy lâu than phiền cho ông lãnh binh... lắm. Than phiền về việc đánh số. Như năm ngoái (tháng 11) ông lãnh có cái xe kéo hư, đáng giá 20$, mà đánh giá 60$, rồi bắt lính mỗi người ký một số 1$. Sang năm nay (tháng 2) có cái máy hát, hư hỏng đã nhiều mà đưa đánh 50 số, mỗi số 1$. cũng bắt lính ký. Nay còn mấy đôi giày tây cũ và mấy cái đồng hồ tốt cũng định sửa rồi rủ lính ký số.

Lương tháng không đủ tiêu mà phải làm nhiều chuyện sai ý như thế, khổ chưa!

Lại nghe nói ông Phó quản nào đó hay bắt lính góp tiền làm chuyện vô ích, nên lính cũng phiền.

Biết

QUẢNG - NAM

Tin thêm về bài «mất nghề làm ăn»

Tiếng-dân số 593, ra ngày 31-5-33 có đăng câu chuyện một người bị án tình nghi là Nguyễn-Soạn ở làng Ái nghĩa, tổng Đức-Hòa, huyện Đại-lộc, được ân xá. Khi về nhà thấy cảnh tình tan nát có xin giấy lý trưởng đi hớt tóc cho một quan tây ở Bana, nhưng lý trưởng và huyện-đoàn không cho. Soạn phải kêu tỉnh thì quan trên nói để xét.

Tưởng là thế nào cũng được đi làm ăn. Ai hay, mới rồi có trát tòa tư lên không cho đi. Vì vậy mà Soạn lấy làm buồn bã không biết làm cách nào nuôi mình cùng cha già, và đóng góp sưu thuế nọ kia.

Một người được ân xá mà còn không được đi làm ăn, tội quá!

Biết

(*Xem qua trang 3 cột 3*)

XIN ĐOAN

Ai dùng hai phương thuốc này không lành thì được hoàn tiền lại.

1/ Thuốc trị ho lao ; ho ra huyết ; ra đờm ; ho kinh niên lâu mấy cũng trị được.

Thuốc dùng để hút hơi khói vào phổi, hơi khói ấy có đặc tánh :

a) Sát được trùng lao (bacilles de Koch) ;
b) Nhuận phế ; chỉ khái ; hóa đàm ; thanh tâm ; yên thần. Hộp nhỏ 1p50 — hộp to 2p50

2/ Thuốc trừ tuyệt bệnh thốn trùng (ver solitaire) tính thuốc êm hòa dễ dùng và tẩy đều trùng ra mau lắm. Có mấy bức thơ cảm tạ đăng báo Tiếng-dân. — 1 hộp giá 0p50. Người lớn dùng 2 hộp mới đủ.

Thơ từ mandat đề cho :

M Nguyễn-trung-Thăm
Quảng-xá Đồng-hới

MẤY LỜI KÍNH CÁO

Từ ngày NAM - DÂN TẠP - CHÍ (*Revue du citoyen annamite*) được phép xuất bản, nhiều bạn các nơi gởi thư hỏi mua, tôi xin ghi nhớ danh quán, tỏ lòng cảm tạ.

Hiện tôi đương trù việc ấn phát, định chừng đến tháng Aoùt 1933 sẽ ra số đầu.

Vậy ông bà nào có lòng chiếu cố, xin cứ cho tôi biết rõ DANH-QUÁN (adresse) để tiện gởi tạp chí sau này.

Nay kính
Nguyễn-Trác
Nhân-dân Đại-biểu Viện ở Huế

HỘ-TÂM NHƯ-Ý-DU

HIỆU

Tham-Thiên Đường

vừa xức, vừa uống

trị bá chứng

0$05 năm xu 0$05

một ve

Khuynh = Diệp = Báo

LÀ TỜ BÁO BIẾU KHÔNG CỦA HIỆU VIỄN-ĐỆ

Số III ra ngày 15 Juin 1933.

CÓ NHỮNG BÀI :

1·) Trên cõi đua chen.
2·) Một cách bài trừ nạn kinh tế khủng hoảng.
3·) Nhân sinh quan của người Việt-nam ta.
4·) Một sự phát minh mới, rất lạ lùng và ghê sợ.
5·) Nghề dệt đũi và buôn đũi.
6·) Nghề làm cá của người Việt-nam tại Thakhet.
7·) Cái đẹp xưa nay.
8·) Câu chuyện thầy lang.
9·) Cách nấu dầu Khuynh-diệp.
10·) Lời gái quê.
11·) Chuyện ngắn sông Hương.
12·) Mật rót vào tai.
và nhiều chuyện khác.

Báo-quán : BẾN-NGỰ - HUẾ
11, Quai de la Susse

Giây nói : 87 — *Giây thép tắt :* Vieude Hue
Hộp thơ : 45

Ai muốn nhận báo biếu không, xin gởi tên và chỗ ở rõ ràng về báo quán.

Xin đừng lầm

NAM-VIỆT VỚI VIỆT-NAM

Vốn là chúng tôi có lập ra hãng savon hiệu VIỆT-NAM *đã lâu nay, ai ai cũng đều hoan nghinh là savon thiệt tốt, chẳng kém savon Marseille mà giá lại rẻ nhiều. Nay chúng tôi mới hay rằng có một thứ savon mới ra đề hiệu* Nam-Việt, *và có nhiều ông mua lầm tưởng là* savon Việt Nam, *viết thơ cho chúng tôi hay. Bởi vậy nên chúng tôi viết bài này xin quí ông, quí bà có mua* savon Việt Nam, *thì coi kỹ có đầu hình người đàn bà Việt-Nam là savon của chúng tôi.*

Nay kính cáo

GIẢI-HUYẾT-ĐỘC P. D. Đ.

CHUYÊN TRỊ :

Đau xương
Nhức gân,
Tê bại,
Mụt mằng,
Ghe chốc,
Mày đay,
P. Đ. . . .

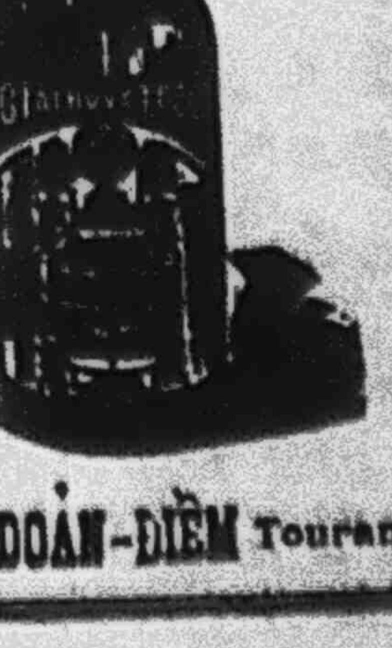

解血毒
范允恬

Nhà bào-chế PHẠM-DOÃN-ĐIỀM Tourane (Annam)

MỚI RA THÊM

Mấy lâu bổn hiệu chuyên chế phát hành thứ dầu *Linh-bửu độc*, ngày nay đã được thông dụng khắp mọi nơi. Song xét có một số người muốn dùng một thứ dầu nước, cho nên bổn hiệu đã chế thứ dầu *Linh-bửu nước*, cũng dùng toàn những nguyên liệu đã chế dầu đặc. Công hiệu của *Linh-bửu nước* cũng in như công hiệu của *Linh-bửu đặc*.

Mỗi lọ giá .... 0$15

Brillantine Văn-hòa là thứ sáp của đàn ông chải đầu cho trơn và mịn tóc. Cái bằng một cách riêng của bổn hiệu, nhiều người công nhận là *tốt hơn các thứ brillantine Tây*, mà giá tiền chỉ bằng một phần 3, phần 4.

Giá mỗi hộp .... 0$40

Mua buôn, mua lẻ xin hỏi hiệu :

VĂN HÒA
(MME TRẦN-THỊ-NHƯ-MÂN)
27, Rue Gia-long — *HUẾ*

GIẢM GIÁ

Vì kinh tế khủng hoảng, vì quan lại bị giảm lương, nên các nhà buôn đều phải giảm giá. Về sách Hán-Việt từ-điển (đã ra trọn bộ 2 quyển), chúng tôi định bắt đầu từ nay giảm giá như sau này :

Hạng thường .... 6$00 một bộ
Hạng đóng bìa vải....... 7$00 một bộ

Mua buôn trừ hoa hồng 20 phần 100.
(Xin hỏi điều kiện bán buôn).

QUAN-HẢI THƯ-ĐIẾM
27, Rue Gia-Long -:- *HUẾ*

Sữa NESTLÉ hiệu CON CHIM

Sức khỏe của trẻ nhỏ

Hỏi xin không mất tiền một quyển sách dạy cách nuôi trẻ bằng tiếng quốc ngữ của Bác-sĩ Vidal soạn ở hiệu sữa NESTLÉ, phố Paul-Bert, số 56 Haiphong

HÀO-HƯNG KHÁCH-SẠN CÔNG-TY

Tư bổn : $7.200.00 – Hội sở tại đường Marc Pourpe Tourane

Registre de Commerce Tourane N· 16

Giấy mời nhóm Đại-hội-đồng thương-niên vào ngày 18 Juin 1933

Tourane, le 3 Juin 1933

Thưa các ngài cổ-đông,

Chiếu theo khoản 29 trong Điều-lệ Công-ty, xin mời ngài đúng tám giờ sáng ngày 18 Juin 1933, tức là ngày 26 tháng năm, năm Quí-dậu, đến nhóm Đại-hội-đồng thương-niên, tại Hội-sở ở đường Marc Pourpe Tourane.

ĐỀ MỤC NGHỊ SỰ :

1·) Kiểm-duyệt sổ sách năm 1932 1933 ;

2·) Bầu các viên chức trong ban trị-sự để thế cho ngài nào muốn từ chức về sau này.

3·) Giải-quyết về vấn-đề hai ông Verificateurs đã được cử kỳ Đại-hội-đồng năm 1932 mà không làm việc gì cả, vì các ông ấy lấy cớ bận việc, gởi giấy đến cáo.

Nếu ngài nào bận việc không đi dự Đại-hội-đồng được thì xin ký giấy ủy-quyền theo kiểu dưới đây cho *một vị cổ-đông khác* thay quyền quyết nghị trong khi đến dự Đại-hội-đồng (Hội-đồng trị sự ngày 31 Mai 1933 quyết-định về việc ủy-quyền trong kỳ Đại-hội-đồng năm nay, mỗi người cổ-đông chỉ được nhận từ một phiếu đến năm phiếu mà thôi).

Ban trị-sự
Hội trưởng

GIẤY ỦY-QUYỀN (..... Cổ-phần)

Tôi tên là .... làm nghề .... ở tại .... Cổ-đông HÀO-HƯNG Công-ty làm giấy này để ủy-quyền cho một vị cổ-đông khác là ông .... thay mặt tôi quyết-nghị các khoản trong kỳ Đại-hội-đồng thương-niên ngày 18 Juin 1933 tại Tourane.

Legalisation de la signature de l'intéressé

......, le 1933

Tên ký :

XỔ SỐ QUỐC TRÁI

Lần thứ 45 tại Hanoi
(1er juin 1933)

Kỳ xổ số này, số 27.879 trúng 10.000$, số 12.699 trúng 1.000$. 12 số trúng 500$: 22.492, 33.303, 36.077, 47.284, 55.925, 70.403, 75.623, 95.924, 104.659, 112.149, 114.060, 120.403

Việc trong nước

(Tiếp theo trang nhất)

QUẢNG NGÃI

Người ta té giếng lại vác đá đè lên !

Lý trưởng Nguyễn-Đình ở làng An chỉ (Nghĩa hành) là một tay sinh sự nhứt.

Nguyên năm trên Đinh-tấn-Hoàng bị tỉnh nghi bắt giam tại tỉnh, kết án 2 năm. Ở nhà xã Đình tới bảo bà mẹ lo cho y 1$ xe và 10$ kinh riêng, đặng y xin quan tha cho.

Vì quá thương con, bà già 70 tuổi kia chẳng quản túng thiếu, ráo lo cho y 6$, còn 5$ thì hẹn con về sẽ giao đủ. Thế là bà mắc mưu.

Cách 20 tháng, Hàng được ân xá về. Bây giờ xã Đình cứ theo hỏi 5$ bạc thiếu ấy. Hoàng hẹn lần cho qua ngày, thì y dọa cách này cách nọ. Nghe nói Hoàng đã đầu đơn kiện tại tỉnh.

Bọn ethoa nước đục thả câu ấy quan trên có nên trị cho thẳng tay không ?

Rõ chuyện

BÌNH ĐỊNH

Bửa tiệc ở Dê-gi

Năm rồi các ông giáo ở Bình-định đã làm tiệc tại Phù mỹ, số chi phí hết bộn bề, nhiều người cho là xài tiền vô ích. Nào ngờ năm nay quan đốc Ph. Ph., quan đốc Đ. G. và quan đốc A. L. cổ động mở tiệc ở Dê-gi nữa, học trò phải làm đèn đủ kiểu, và phải góp bạc mua pháo, cây bông, tốn kém khá.

Tiệc này học trò nghèo đã buồn mà các dân xóm cũng không vui chi, vì chúng phải đi làm rạp chưng dọn phí hết mấy ngày làm ăn.

Có nên bỏ cái tiệc này không ?

Rõ chuyện

Cùng người viết bài « Một cái án mạng bị tẩm »

Bản báo không thể đăng liền bài lại cáo của ông được, vì đoạn ông nói người vợ dọn đồ uống rượu cho chồng và phải phủ về mà không khám xét, không được rõ ràng cho lắm.

T. D.

Thuốc ghẻ, thuốc ngứa lở

của *VĨNH-HƯNG-TƯỜNG* — Vinh *hay có tiếng*

Mỗi hộp . . . . 0$10

Bán giá rẻ hơn hết

các tiệm tơ lụa ở

TRUNG-KỲ

Tại vì. Tiệm BOMBAY mới

AU-BON-MARCHÉ

115 Rue Paul Bert, Giây nói số 73 – HUẾ

Buôn và đặt các thứ hàng tơ lụa ở các xưởng máy dệt lớn trong cõi Đông Pháp nên kỳ tàu nào cũng có về hàng mới lạ, để bán SỈ bán LẺ

Nói lớn là một tiệm tơ lụa để các nước để bán sỉ bán lẻ to nhất TRUNG-KỲ

Ông Lê công Đắc không bị bắt

Trước có tin ông Lê công Đắc ở Hanoi bị bắt về tội làm sách thương luân bại lý. Nay cứ như lời ông thì ông không hề bị bắt, mà cái tội kia tòa cũng đã xét cho vô can.

Đau mình, phong bại nên dùng

HÒA - GIẢI - THỦY

của VĨNH-HƯNG-TƯỜNG

Mỗi lọ . . . . 0$20

ĂN GẠO, KHỎI PHẢI TRẢ TIỀN

Xin chú ý bài dưới đây thì rõ

Tiệm Bazar, tiệm thuốc bắc, tiệm tạp hóa, tiệm café, tiệm hớt tóc, vân vân. Muốn dùng gạo mà khỏi trả tiền. Xin bày làm như vầy : Mua thuốc xổ hiệu Nuanh-Mai, giá rẻ (hạ giá, mỗi gói 0$15, THUỐC HO Bạc-hửu, mỗi gói 0$10. THUỐC DÁN hiệu con rắn, hộp nhỏ 0$12 thuốc Chỉ-Linh tán, trị ban, nóng lạnh giá 0$12 Mua bốn món thuốc này về bán lẻ, mỗi tháng lợi ít lắm là 5$00, lấy tiền đó trả tiền gạo còn dư là khác. Như tiệm cô Nguyễn-thị-Kinh mỗi tháng được huê hồng hơn 50$, đủ rõ thuốc này bán chạy nhiều thế nào. Công chúng hoan nghinh là thế nào. (Ai không tin, đến hỏi cô Nguyễn-thị-Kinh thì sẽ rõ). Thuốc này bán chạy hung lắm, bất kỳ tiệm gì bề treo bản thì có người mua liền, vì thuốc được nổi danh đã lâu rồi. Dịp rất tốt, và có lợi, các nhà buôn, xin đừng bỏ qua rất nóng Huê hồng 30% do nơi VIỄN-ĐỆ 11 quai de la susse, HUẾ nay là nơi NGUYỄN VĂN PHỐ boîte postale n° 63 SÀI GÒN.

Thuốc này có gởi bán khắp cả Đông-Pháp.

CHỚ NÊN NGẦN-NGẠI.

Nếu ta bị đau, không nên chỉ dùng một thứ thuốc nào nó chỉ làm cho đỡ mà thôi. Nếu uống thứ thuốc nào nó chữa khỏi hẳn cho mình. Và lại nếu ta mắc phải các bệnh mà nhiều người thường mắc như những bệnh : đau da-dày, nhức-đầu, đau bụng, đau nhấm nhói bên cạnh xườn, bệnh nhọc mệt, mỏi gân, thuốc PILULES PINK có thể chữa khỏi hẳn cho ta.

Thuốc PILULES PINK

chữa khỏi hẳn cho ta là vì những bệnh ấy sinh ra bởi thiếu máu và bộ thần kinh ta mỏi mệt, và, theo nhời chứng thực của mọi người đã kinh nghiệm, tại rằng thuốc ấy là một thứ thuốc bổ huyết và bổ căn não rất hay, một thứ thuốc bổ mà công-hiệu thật mạnh lắm.

Thuốc PILULES PINK

là một thứ thuốc rất thần hiệu để chữa bệnh thiếu máu, phiền muộn, nhọc mệt, bệnh tơi thì lớn sổ, bệnh trở về-già đau da-dày, nhức-đầu, kinh nguyệt bất điều.

Thuốc PILULES PINK bán tại khắp các hàng bào chế tây.

Việc thế giới

(Tiếp theo trang nhất)

rằng hòa ước này không có ảnh hưởng quan hệ gì đến lãnh thổ hay chính trị của nước Tàu cả.

Phùng-chiếm-Hải sắp đánh Đa-luân

Thượng hải, 5 Juin. — Tướng Tàu ở Nhiệt-hà là Phùng-chiếm-Hải đang sửa soạn các đồ quân dụng, định nay mai sẽ tiến đánh lấy lại thành Đa-luân, dù có bị hi sinh hết thảy cũng không hối hận.

Quân Phùng hoạt động

Thượng-hải 4 juin. — Phùng-ngọc-Tường hiện ở Trương-gia-Khẩu, ủy một tướng bộ hạ là Trương-tự Quang làm sở trưởng quân tự vệ tỉnh Sát cáp-Nhĩ, và lấy danh nghĩa tổng tư lệnh quân kháng Nhật của dân chúng thông sức các hạt dự bị việc phòng ngữ quân Nhật. Người Nhật rất chú ý những sự cử động của Phùng, nên họ đã tập trung quân đội ở biên giới tỉnh Sát, định tiến đánh quân Phùng. Các nhà đương cục Bắc Bình sợ vì sự biểu lầm mà quân Nhật lại xung đột với quân Phùng thì lại mất nốt tỉnh Sát-cáp-nhĩ, nên Hoàng Phu đã phải đại biểu sang Trương gia khẩu thương lượng với Phùng ngọc Tường.

Bắc-bình, 5 Juin. — Theo lệnh của Phùng ngọc Tường, quân đội của Lý phục Ngư ở miền Trương viên đã tiến lên mạn Bát cầu đảo. Tướng Triệu thừa Thụ cũng có điện về hỏi quân sự phân hội ở Bắc Bình rằng : «Phùng ngọc Tường định lấy quân đội của Triệu nhập vào đạo quân kháng Nhật của dân chúng, vậy Triệu có nên theo Phùng không, xin phân hội trả lời cho biết».

合 **Maison HỢP-THỊNH** 盛

Soierie & Mercerie

32 Rue des Cantonnais Phố Hàng Ngang

HANOI

Bản hiệu chuyên môn bán các thứ hàng tơ lụa Bắc-kỳ như: lĩnh áo, lĩnh quần đen, trắng trơn và hoa. the thâm lãng đen the các màu trơn và hoa. Lọ thâm các màu, trắng bề khổ 0m57, 0m60 0m70, 0m75, 0m80.

Lượt đen các hạng, vải màn, chè hạt thiệt ngon. Bán sỉ và bán lẻ giá rất hạ, vì bản hiệu buôn bán đã mấy chục năm nay, buôn được tại gốc những hàng kể trên. Các Quí khách ở xa xin viết thơ về lấy mẫu và giá hàng, bổn hiệu sẽ hồi âm lập tức.

Lại còn các thứ hàng tạp hóa như valise, cặp sách, giày giép, vì dù, đồ đồng, đồ thêu, như mặt gối vân vân... bản hiệu có bán buôn rất nhiều xin các quí khách chiếu cố, bản hiệu rất hoan nghênh. Gởi hàng đi các nơi theo cách lãnh hóa giao ngân (Contre-Remboursement).

Buôn bán thật thà, hàng tốt giá rẻ các Quí khách dùng thử sẽ biết.

Nay cẩn bạch

Mme NGUYỄN THỊ-SÁU

HỢP-THỊNH

32 Rue des Cantonnais HANOI

TIN VẶN

Ấn độ. — Tại bang Alwar lại xảy ra việc rối loạn. Tại xã Salapur, ở chỗ cách Newari 17km. tín đồ giáo Ấn độ, và tín đồ giáo Hồi hồi, xung đột với nhau, 14 người chết và 12 người bị thương. Đã đem một toán lính đi dẹp.

Mãn-châu. — Tướng Trương hằng Thượng nguyên nghị viên, và thống lĩnh phỉ binh của Trương học Lương trước, từ miền bắc đến, đã tới Phụng thiên, cùng đi với gia quyến cả thảy 15 người, đã phát thệ trung thành với Mãn châu quốc.

Lại có tin rằng tướng Thang ngọc Lân, nguyên tỉnh trưởng Nhiệt hà, trước đây bỏ Đa luân trốn đi, đã nhờ người điều đình xin đầu hàng với Mãn châu quốc.

Tây ban nha. — Hội tổng liên hiệp lao động được tin pháo thuyền Laya chở 38 người chính trị phạm đi, liền tuyên bố tổng đình công Chánh phủ bạ lệnh bắt những người cầm đầu.

Đức. — Buổi chiều ngày 6 Juin quan sứ thần nước Afganistan ở Berlin, là Mahamed Azzes Khan, bị hành thích chết ngay. Hung thủ đã bị bắt. Chưa rõ duyên cớ tại làm sao. Hung thủ là một người học sinh được chính phủ nước Afganistan giúp tiền cho du học ở Đức. Quan sứ thần là em ruột quốc vương nước Afganistan.

Huê-kỳ — Ở Washington có tin nói rằng bắt đầu từ ngày 23 juin, thì ở các sở thuộc về miền duyên hải, và về sở hàng hải, sẽ thi hành tuần lễ năm ngày để cho đỡ số chi tiêu, mà không phải giảm các viên chức văn võ.

INJECTION PEYRARD D'ALGER

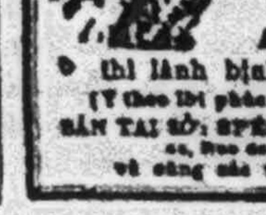

Thuốc thọc hiệu này chế ra đã lâu rồi và hiệu-nghiệm hơn các thứ để trị bịnh đau lậu mới bị hay là cũ đã lâu rồi

Trong 232 người A-Rập dùng thuốc này thì lành bịnh hết 231 người

(Y theo lời phúc của lương-y ở Alger)

BÁN TẠI SỞ: SPÉCIALITÉS PEYRARD ... Rue de Grenelle, PARIS

và cùng các nhà thuốc có danh

Dùng sữa ...

"LE GOSSE"

NHÃN XANH

Nào kiết tinh khiết thiệt bổ

Già ăn trẻ lại,
Gái ăn đắt chồng.
Nạ giòng ăn thụ thai,
Trẻ ăn chóng lớn.

Sữa "LE GOSSE" rất bổ cho tất cả mọi người : có nhiều chất kem (Crème) rất tinh khiết.

Bao thầu cho Nhà - nước năm 1932

Lycées, Collèges, Maternités, Ecoles, Institut de Puériculture etc.... à Saigon

Có bán trong các tiệm tạp - hóa ở Đông - Pháp.

HIỆU GIẤY XANH : Giá mỗi hộp . . . . 0$32

Đại - lý :

ÉTABLISSEMENTS MORIN FRÈRES

HUẾ – TOURANE – QUINHON

TỘI CỦA AI?

của LƯƠNG-PHÁT viết

Số mười chín

Vừa đi vừa suy nghĩ là Kỳ - Thể bước trong chốn phồn hoa náo nhiệt hồi nào không hay. Bỗng đi đến một khoảng đường người ta qua lại rất đông, có một chiếc xe hơi lướt qua rồi nghe tiếng mọi người đều la lên, chiếc xe vừa mới cán nhằm một người đi đường. Chiếc xe đi qua rất nhanh nên đi một khúc xa mới ngừng chậm lại. Trên xe, ở bên một vị quan tây cầm tay lái, có một người linh ngồi, xe ngừng người linh chồm ra ngoài cửa quay lại nói vài tiếng chi đó không ai nghe gì cả, rồi chiếc xe cứ mở máy chạy như thường.

Chung quanh chỗ người bị nạn, người ta ốp đến coi rất đông, lại người không vô được tận chỗ người bị nạn nằm thì ở ngoài nóng nảy hỏi. Có một người ở trong đám chen đi ra vừa đi vừa nói :

— Tưởng là ai chớ cái anh thường hay say rượu. Anh có bị nạn như vậy họa may anh mới sẽ chừa cái bệnh say ấy.

Kỳ-Thể nghe nói, lườm người nầy mà nói :

— Người ta đã bị trọng thương gần chết, anh không có cách gì cứu chữa, mà còn cho là đáng kiếp hay sao ? Anh xem như không có cái xe kia mà tự nhiên xảy ra cái nạn ấy...

Nói đoạn Kỳ-Thể cũng muốn chen vào đám đông người. Khi cậu đến tận nơi thì thấy chính ông Châu-vĩnh-Nhàn bị nạn. Sau khi ông bị bánh xe làng ngả xuống, có lẽ đã bị lại xe đánh vào đầu, nên phía sau óc bị thương nặng, máu ra rất nhiều. Và trên ngực ông như cũng có bị thương rất nặng vì máu chảy thấm cả hai lớp áo.

Đứng trước cái thảm trạng kia những người chung quanh chỉ lấy mắt ngó, và nói « tội nghiệp quá », nhưng không một ai nghĩ ra điều gì có ích cho người bị nạn cả ! Kỳ-Thể thấy vậy bèn cuối xuống ôm ông Vĩnh-Nhàn, miệng thì nói :

— Ai làm ơn kêu hộ cho tôi một cái xe kéo để chở người này đi nhà thương, chớ không lẽ chúng ta là người có lương tâm mà nỡ đứng dương mắt ngó sao ?

Kỳ-Thể nói thật to mà không thấy ai cựa quậy. Cậu ta bèn vỗ tai mà nói :

— Tôi có tiền đây, không để cho ai trả đâu mà sợ, cứ làm ơn kêu giúp cho tôi một cái xe, mau đi kéo người này ra huyết mà chết đi chứ.

Đương lúc ấy cũng có một anh cu-li xe kéo cái xe không qua đó, có người kêu vào. Kỳ Thể bảo anh phu xe giúp mình đỡ ông Vĩnh-Nhàn lên xe, rồi cậu ta ngồi ôm ông mà bảo kéo đến nhà thương.

Đến nhà thương, các quan thầy khám xong, đều nói rằng vết thương trên ngực nặng lắm, có gẫy hai cái xương sườn không thể cứu nổi. Vì vậy mà rịt thuốc xong rồi Kỳ-Thể bèn đỡ ông Vĩnh-Nhàn lên xe lại, để đem ông về nhà đặng mời thầy ta chạy thuốc.

Khi cái xe chở ông Vĩnh-Nhàn về tới nhà, thì người vợ ông nầy trông thấy hoảng hốt la lên mấy tiếng rồi chạy ôm chồng mình.

Kỳ-Thể mới tỏ cả đầu đuôi vì sao ông ta bị mạng, và mình tình cờ gặp ông ấy thế nào . . . rồi bảo thị ấy giúp mình đỡ ông ta vô nhà. Vào nhà để Vĩnh-Nhàn nằm trên giường rồi Kỳ-Thể bèn cho anh xe khi hồi đi đón mời ông lang gần đó.

Lúc nầy không có Kiều - Nga ở nhà, mấy đứa nhỏ trông thấy như vậy đều la khóc inh ỏi, còn người vợ ông Vĩnh-Nhàn thì ngồi bên chồng, tay thì nắm cái khăn lau máu nơi mặt và xông lại nói chuyện với Kỳ-Thể Một chặp chỉ đó thì ông lang đến. Thăm mạch xong, ông lang nầy cũng lắc đầu vì nói rằng đã ra máu nhiều quá không thể cứu nổi. Người vợ nghe nói lại càng tỏ ra bộ kinh hãi khóc bện bạo, chỉ mấy đứa nhỏ mà nói :

— Vậy thì mấy đứa nhỏ nầy biết tính sao đây ?

Ông thầy thuốc thấy nói, bèn tỏ lời can gián :

— Thím đừng quá lo, trời có sinh thì có dưỡng không sao đâu mà sợ.

— Chúng tôi không biết có trời nữa, vì chúng tôi đã cực khổ lắm rồi.

— Ấy ! thím đừng nói vậy mà có tội.

— Tội gì, như vậy không phải là tội sao ? — Người nầy vừa nói vừa chỉ chồng mình.

— Cái xe của ai đã đè chú đây thì người ấy sẽ bồi thiệt hại . . .

Kỳ-Thể nghe nói liền cãi :

— Bồi gì, họ đè xong họ dông xe đi thẳng tuốt, mới biết xe ai bây giờ ?

Người đàn bà kia nghe hai người nói, lại nói vào :

— Hai người cũng không hiểu. Nói tội là tội của ba con Kiều - Nga kia. Hai người thử nghĩ coi, uống rượu thế nào mà uống từ mai đến tối, không nghỉ, có gì cũng bán uống rào. Chắc hôm nay đã lại say, nên chun vào trong bánh xe mới đến thế ấy.

— Thôi thì thím cũng đừng nên chấp trách người bị nạn làm gì.

Tôi mà chấp trách ư ? Nếu bữa nay cậu không bị nạn thì cũng đến nửa đêm mới về. Trong khi ấy thì tôi đây đang khòm lưng giặt rồi nhịp đò quần cho sắp nhỏ, cho cậu nữa. Còn cậu thì đi nằm liệt giường liệt chiếu, mỗi bữa giấy ăn, có biết chi chuyện nhà chuyện cửa.
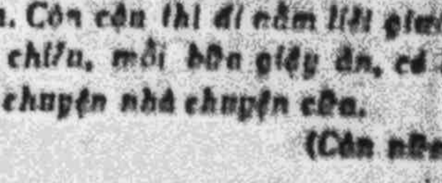
(Còn nữa)